

**Informacja
jakościowa i ilościowa
dotycząca szacowania kapitału wewnętrznego
Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu
według stanu na dzień 31.12.2016 roku**

Nowy Sącz, Czerwiec 2017

SPIS TREŚCI

I	WSTĘP	3
II	INFORMACJE OGÓLNE O BANKU	3
III	CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	5
IV	ZAKRES STOSOWANIA	6
V	FUNDUSZE WŁASNE BANKU	6
VI	WYMOGI KAPITAŁOWE	9
VII	EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA	12
VIII	BUFORY KAPITAŁOWE	13
IX	WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO	13
X	KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO	13
XI	AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ	21
XII	KORZYSTANIE Z ECAI	22
XIII	EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE	22
XIV	RYZYZKO OPERACYJNE	22
XV	EKSPOZYCJA W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM	24
XVI	EKSPOZYCJE NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCJOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM	25
XVII	EKSPOZYCJA NA POZYCJE SEKURYTYZACYJNE	26
XVIII	POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ	26
XIX	DŹWIGNIA FINANSOWA	29
XX	STOSOWANIE METODY IRB W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO	29
XXI	STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO	29
XXII	STOSOWANIE METOD ZAAWANSOWANEGO POMIARU W ODNIESIENIU DO RYZYKA OPERACYJNEGO	32
XXIII	STOSOWANIE WEWNĘTRZNYCH MODELI POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO	32

I. Wstęp

1. Niniejszy dokument stanowi wykonanie postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) oraz Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu.
2. Bank dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji zawartych w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Informacja jakościowa i ilościowa dotycząca szacowania kapitału wewnętrznego Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu” według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku.
3. Wszelkie dane liczbowe zostały podane w tysiącach złotych.
4. Bank w zakresie ujawnianych informacji nie uznał informacji za nieistotne, zastrzeżone lub poufne od ujawniania których by odstąpił.
5. Niniejszy dokument dostępny jest w Centrali Banku w Nowym Sączu ul. Al. Batorego 78 oraz na stronie internetowej www.bsnowsacz.pl.

II. Informacje ogólne o Banku

1. Bank Spółdzielczy działa pod nazwą Bank Spółdzielczy w Nowym Sączu, ma siedzibę w Nowym Sączu przy Al. Stefana Batorego 78, zarejestrowany jest w Rejestrze Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000096637, REGON 000499525, NIP 7340029667.
2. Bank funkcjonuje w ramach Zrzeszenia BPS. Od 31.12.2015r. Bank funkcjonuje w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (IPS). Celem systemu jest zapewnienie płynności i wypłacalności każdego jego uczestnika. Przedmiotem działalności Systemu Ochrony Zrzeszenia jest także realizowanie audytu wewnętrznego wobec członków oraz monitorowanie, szacowanie i kontrola ryzyka działalności członków Spółdzielni.
3. Bank Spółdzielczy w Nowym Sączu nie jest podmiotem dominującym ani podmiotem zależnym, Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.
4. Podstawą prawną prowadzonej przez Bank działalności są:
  - 1) Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 1988 z późn. zm.),
  - 2) Ustawa z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2016 r. poz. 21 z późn. zm.),
  - 3) Ustawa z dnia 07 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U. z 2016 r. poz.1826),
  - 4) Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydanych Uchwałą nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego,
  - 5) Statut Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu.
5. Organem zarządzającym Bankiem jest Zarząd Banku. Zarząd powołuje Rada Nadzorcza natomiast Radę Nadzorczą Zebranie Przedstawicieli Banku.

Skład Zarządu:

Barbara Sztaba-Walawska - Prezes Zarządu
Maria Twardowska - Wiceprezes Zarządu
Urszula Kurzeja – Wiceprezes Zarządu

Skład Rady Nadzorczej:

Andrzej Woda - Przewodniczący
Stanisław Bogdański - Z-ca Przewodniczącego
Helena Kudlik - Sekretarz
Izabela Długopolska
Józef Głód
Rafał Jabłoński
Marian Krawczyk
Józef Mółka
Barbara Pierzchała
Maria Stopka

6. Bank nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Terenem działania Banku zgodnie ze Statutem jest województwo małopolskie.
7. W 2016 r. Bank Spółdzielczy w Nowym Sączu prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej, poprzez następującą sieć placówek:
  - 1) na terenie miasta Nowy Sącz:
    - a) Centrala Banku w Nowym Sączu, Al. Stefana Batorego 78,
    - b) Punkt Obsługi Klienta, Nowy Sącz ul. Paderewskiego 66,
    - c) Punkt Obsługi Klienta, Nowy Sącz ul. I Brygady 6,
    - d) Punkt Obsługi Klienta, Nowy Sącz ul. Lwowska 104A,
    - e) Punkt Obsługi Klienta, Nowy Sącz ul. Batalionów Chłopskich 31,
  - 2) na terenie Gminy Gródek nad Dunajcem:
    - f) Oddział w Gródku nad Dunajcem, Gródek n/D 100,
    - g) Punkt Obsługi Klienta, Rożnów.
  - 3) na terenie Gminy Nawojowa:
    - h) Oddział w Nawojowej, Nawojowa 99,
  - 4) na terenie Gminy Łabowa:
    - i) Oddział w Łabowej, Łabowa 37,
  - 5) na terenie Gminy Chełmiec:
    - j) Punkt Obsługi Klienta, Nowy Sącz ul. Krakowska 91,
    - k) Punkt Obsługi Klienta, Wielogłowy,
  - 6) na terenie Gminy Kamionka:
    - l) Punkt Obsługi Klienta, Kamionka Wielka 739,Działalność operacyjna prowadzona była również za pośrednictwem bankowości internetowej.
8. Aktywa netto Banku wg stanu na 31.12.2016r. wyniosły 273 024,05 tys.zł. Przychody bilansowe wyniosły 10.224,78 tys.zł., koszty 9.009,22 tys.zł., dochód wykazany w sprawozdaniu finansowym 839,43 tys.zł., zysk przed opodatkowaniem 1.215,56 tys.zł., podatek dochodowy 376,13 tys.zł.
Stopa zwrotu obliczona jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej na dzień 31.12.2016 roku wynosiła 0,3075%.
Bank nie otrzymał finansowego wsparcia pochodzącego ze środków publicznych, w szczególności na podstawie Ustawy z dn. 12.02.2009r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz.U. z 2014r. poz. 158)
9. Łączna kwota niedoborów kapitału we wszystkich podmiotach zależnych oraz imienna lista tych podmiotów, przy czym niedobór kapitału jest rozumiany jako różnica między faktycznymi funduszami własnymi i minimalnym wymogiem kapitałowym - w Banku nie występują takie podmioty.
10. Bank na 31.12.2016 r. zatrudniał 67 osób na 66,25 etatach.

III. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku prowadzone jest na podstawie pisemnych strategii i procedur. Głównym dokumentem regulującym funkcjonowanie sformalizowanego systemu zarządzania ryzykiem w Banku jest „Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu” zatwierdzona przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna z założeniami „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu na lata 2017-2019” i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji.
2. Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka regulują zatwierdzone przez Zarząd Banku szczegółowe instrukcje i regulaminy, obejmujące obszary ryzyka, które Bank zidentyfikował.
3. Ponadto dla szczegółowego określenia zasad i celów, jakie przyjmuje Bank w procesie zarządzania ryzykiem wprowadzono Założenia do planu ekonomiczno - finansowego wraz z politykami zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz polityką kapitałową Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu na 2017 rok.
4. Strategia zarządzania ryzykiem oraz założenia polityk w zakresie zarządzania poszczególnymi ryzykami podlegają akceptacji przez Radę Nadzorczą.
5. Strategia zarządzania ryzykiem zawiera: istotę i cel zarządzania ryzykiem w Banku, rolę organów nadzorczych i pracowników w procesie zarządzania ryzykiem, zasady zarządzania ryzykiem, zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem, zawarte w Strategiach szczegółowych (Politykach długoterminowych), stanowiących załączniki do niniejszej Strategii oraz zasady kontroli wewnętrznej i audytu.
6. Strategia zarządzania ryzykami zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka, jaki Bank może ponosić. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych.
7. Informacja ujawniana zgodnie z art. 435. ust. 1 lit.a -d Rozporządzenia, dotycząca strategii i procesów zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko –zawarta jest w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.
8. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez art. 453 ust.1 lit. e Rozporządzenia zawarte jest w Załączniku nr 2 do niniejszego dokumentu.
9. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust 1. lit f., przedstawiająca projekcję wskaźników akceptowalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka zawarta jest w Załączniku nr 3 do niniejszego dokumentu.
10. W zakresie art. 435 ust 2 Bank informuje, że:
  - 1) Organem zarządzającym Bankiem jest Zarząd Banku. Zarząd powołuje Radę Nadzorczą zgodnie z Regulaminem działania Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu.
  - 2) Rada Nadzorcza jest powoływana przez Zebranie Przedstawicieli Banku.
  - 3) Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną wstępną i bieżącą w zakresie wiedzy, umiejętności, doświadczenia i reputacji, odpowiedniego do pełnionych funkcji i powierzonych im obowiązków a także rękojmi należytego

wykonania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą w zakresie członków Zarządu Banku. Ocena ma charakter uprzedni przed powołaniem oraz następczy w trakcie pełnionych funkcji. Ocena uwzględnia charakter, skalę i stopień złożoności działalności Banku, jak również obowiązki związane z danym stanowiskiem.

- 4) Wszyscy członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku zgodnie z dokonaną za 2016 rok oceną spełniają wymagania art. 22a ustawy Prawo bankowe.
- 5) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej Komitetu ds. ryzyka.
- 6) W Banku funkcjonuje system informacji zarządczej określający przepływ informacji na temat ryzyka, który kierowany jest do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. System jest sformalizowany i objęty „Instrukcją Zasady sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu” definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka zidentyfikowane przez Bank. Informacje zawarte w sprawozdaniach wewnętrznych umożliwiają rzetelną ocenę ekspozycji na ryzyko. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

IV. Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

V. Fundusze własne Banku – art. 437 Rozporządzenia

Bank Spółdzielczy w Nowym Sączu ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 492 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. oraz zgodnie z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającemu wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (załącznik nr 6 do Rozporządzenia nr 1423/2013). Informacje na temat funduszy własnych w okresie przejściowym na dzień 31 grudnia 2016 roku zostały przedstawione w Załączniku nr 4 do niniejszego dokumentu.

Fundusze własne Banku to:

1. Kapitał TIER I;
2. Kapitał TIER II.

Kapitał TIER I Banku obejmuje:

1. kapitał podstawowy TIER I, na który składają się:
  - 1) wpłacony fundusz udziałowy, który stanowi w Banku „prawo nabyte” i jest amortyzowany zgodnie z pismem KNF z dnia 3 grudnia 2013 r. znak: DBS/DBS_W5/7177/16/52/2013. Do czasu ukazania się znowelizowanych przepisów dotyczących ustawy „O funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających” i statutu Banku, Bank Spółdzielczy w Nowym Sączu

- wykazuje opłacony fundusz udziałowy w rachunku funduszy własnych, w ramach korekt okresu przejściowego, według następujących zasad:
- a) podstawę obliczeń stanowiła kwota udziałów opłaconych przez udziałowców Banku według stanu na 31 grudnia 2011 r.;
  - b) kwota, o której mowa w ppkt a), pomniejszona została o wszelkie wypłaty i wyksięgowania udziałów, które były wpłacone do 31 grudnia 2011 r.;
  - c) każdego roku, począwszy od początku 2014 r., kwota ustalona zgodnie z ppkt a) oraz ppkt b) jest amortyzowana odpowiednio: 20% w 2014 r., po 10% od 2015 r. do 2021 r, oraz jednorazowo 10% w dniu 01.01.2022 r., co jest zgodne z pismem KNF z dnia 3 grudnia 2013 r. znak: DBS/DBS_W5/7177/16/52/2013;
  - d) Bank do umniejszania w/w składnika kapitałów stosuje amortyzację dzienną;
- 2) zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone przez Bank zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, po uzyskaniu zgody właściwego organu;
  - 3) fundusz zasobowy i kapitał rezerwowy;
  - 4) fundusze ogólnego ryzyka bankowego;
  - 5) skumulowane inne całkowite dochody, w skład których wchodzi fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych oraz fundusz z aktualizacji aktywów finansowych przeznaczonych do sprzedaży;
2. pomniejszenia kapitału podstawowego TIER I – korekty regulacyjne:
    - 1) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania i strata roku bieżącego – w przypadku wystąpienia;
    - 2) wartości niematerialne i prawne - zgodnie z art. 171a ustawy Prawo bankowe;
    - 3) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności – w przypadku wystąpienia;
    - 4) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitału podstawowego TIER I (krzyżowe powiązania kapitałowe), uznane przez właściwy organ za mające na celu sztuczne zawyżenie funduszy własnych instytucji – w przypadku wystąpienia;
    - 5) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym TIER I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia;
    - 6) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym TIER I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia;
    - 7) inne korekty kapitału podstawowego TIER I - w przypadku wystąpienia.
  3. kapitał dodatkowy TIER I, który stanowi kwota kwalifikujących się pozycji, które podlegają wycofaniu z kapitału dodatkowego TIER I.
  4. pomniejszenia kapitału dodatkowego TIER I – korekty regulacyjne:
    - 1) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitału dodatkowego TIER I (krzyżowe powiązania kapitałowe), uznane przez właściwy organ za mające na celu sztuczne zawyżenie funduszy własnych instytucji – w przypadku wystąpienia;
    - 2) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym TIER I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia;
    - 3) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym TIER I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia.
    - 4) wartości niematerialne i prawne – 60% wartości bilansowej.

Kapitał TIER II Banku obejmuje:

1. instrumenty kapitałowe nie spełniające warunków określonych dla instrumentów kapitału Tier I oraz pożyczki podporządkowane;
2. korekty z tytułu ryzyka kredytowego w postaci utworzonej do dnia 31 grudnia 2011 r. rezerwy na ryzyko ogólne;
3. pomniejszenia kapitału TIER II:
  - 1) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe TIER II (krzyżowe powiązania kapitałowe), uznane przez właściwy organ za mające na celu sztuczne zawyżenie funduszy własnych instytucji – w przypadku wystąpienia;
  - 2) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale TIER II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia;
  - 3) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale TIER II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji – w przypadku wystąpienia.

Ujawnienia kapitałów Banku sporządzono zgodnie z: Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r., Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) Nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. oraz Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) Nr 241/2014 z dnia 7 stycznia 2014.

Tabela 1. Struktura funduszy własnych Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Lp.	Rodzaje kapitału	Opis kapitału	Stan na 31.12.2016 r. (w tys.zł.)
I. Kapitał Tier I			
1. Kapitał podstawowy Tier I			
1.	Fundusze rezerwowe	Fundusz zasobowy i fundusz rezerwowy tworzone zgodnie ze Statutem Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu	20.410,78
2.	Fundusze ogólnego ryzyka bankowego	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, statutem Banku oraz dyrektywą 86/635/EWG art. 38.	720,00
3.	Skumulowane inne całkowite dochody	Fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych.	564,57
4.	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 3 CRR przeznaczona do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	Fundusz udziałowy wpłacony przez członków Banku zgodnie ze statutem został uznany za prawo nabyte przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I.	249,82
2. Pozycje pomniejszające kapitał podstawowy Tier I			
5.	Wartości niematerialne i prawne	Zgodnie z bilansem.	(-) 86,98
6.	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468 CRR.	(-) 549,81
3. Kapitał dodatkowy Tier I			0,00
Suma kapitału Tier I			21.308,38
II. Kapitał Tier II			0,00
SUMA FUNDUSZY WŁASNYCH			21.308,38
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I			22,69%
Łączny współczynnik kapitałowy			22,69%

VI. Wymogi kapitałowe - art. 438 Rozporządzenia

1. Opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych zadań.

- 1) Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym z uwzględnieniem strategii Banku, polityki zarządzania kapitałem oraz planów kapitałowych. W ramach procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, Bank dąży do sprecyzowania czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny ponoszonego ryzyka.
- 2) Procedurą regulującą ocenę adekwatności kapitału i sposób wyznaczania wymogów kapitałowych jest Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu.
- 3) Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku.
- 4) W rachunku kapitału wewnętrznego zostają uwzględnione ryzyka istotne, związane ze skalą i rodzajem prowadzonej działalności.
- 5) Istotność ryzyk, ich występowanie i wpływ na wynik finansowy bada się w ramach zarządczego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych.
- 6) W Banku stosowane są równolegle dwa kryteria istotności ryzyk:
  - a) ilościowe – liczone jako udział wymogów kapitałowych, z tytułu danego rodzaju ryzyka w funduszach własnych. Jako istotne określa się ryzyko, na które Bank tworzy wymogi kapitałowe na poziomie wyższym niż 2% funduszy własnych Banku,
  - b) jakościowe – analizowane niezależnie od kryterium ilościowego w przypadku pozostałych ryzyk, które nie powodują wymiernych strat dla Banku, nie wymagają tworzenia wymogów kapitałowych, a wymienione są w Metodocyce BION oraz Dyrektywie UE oraz - Bank uznaje ww. ryzyka za istotne na podstawie przyjętej strategii, skali i złożoności działalności.
- 7) Rezultatem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościowa ocena.
- 8) Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego obejmuje w szczególności:
  - a) pisemne zasady polityki oraz procedury identyfikowania, pomiaru i raportowania ryzyka w działalności Banku,
  - b) proces ustalania (alokacji) kapitału w zależności od poziomu ryzyka w Banku (opisujący przekształcanie miar ryzyka w ujęciu ilościowym ryzyka w wymogi kapitałowe) – wyznaczenie wielkości kapitału wewnętrznego,
  - c) proces ustalania celów kapitałowych w zakresie adekwatności kapitałowej (docelowy poziom kapitału),
  - d) system kontroli wewnętrznej w obszarze szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.
- 9) Na podstawie obowiązujących kryteriów uznawania poszczególnych rodzajów ryzyka za istotne (kryteria ilościowe i jakościowe) zweryfikowano rodzaje ryzyk, które poprzednio poddawano analizie w procesie wyznaczania wymogów wewnętrznych. W wyniku przeglądu, w Instrukcji Oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu uwzględnia się następujące rodzaje ryzyka wynikające z Rozporządzenia i Dyrektywy UE: ryzyko kredytowe, ryzyko koncentracji dużych ekspozycji (zgodnie z zapisami Rekomendacji C), ryzyko koncentracji znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym, ryzyko walutowe, ryzyko operacyjne, ryzyko płynności i finansowania, ryzyko stopy

- procentowej w księdze bankowej, ryzyko braku zgodności, ryzyko biznesowe, ryzyko kapitałowe (ryzyko niewypłacalności).
- 10) Poddano analizie również ryzyka trudno mierzalne, ich wpływ na sytuację Banku i stwierdzono, że ryzyka te nie są istotne w działalności Banku lub wyrażają się poprzez wzrost ryzyk mierzalnych. Ryzyka trudno mierzalne poddane weryfikacji to:
    - a) Ryzyka badane w ramach ryzyka biznesowego - ryzyko cyklu koniunkturalnego, ryzyko strategiczne, ryzyko wyniku finansowego, ryzyko zmian warunków makroekonomicznych.
    - b) pozostałe ryzyka trudno mierzalne - ryzyko prawne, ryzyko utraty reputacji, ryzyko transferowe, ryzyko modeli.
  - 11) Weryfikację ryzyk uznawanych dotąd za nieistotne przeprowadzono również w oparciu o metodę oceny ryzyk, stanowiącą Załącznik Nr 4 do Instrukcji Oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu. Z przeprowadzonej weryfikacji wynika, że ryzyka dotąd uznawane przez Bank jako nieistotne nadal pozostają nieistotne, w związku z tym proponuje się je ponownie zbadać w następnym roku podczas kolejnego przeglądu procedury ICAAP. W przypadku, kiedy w ciągu 2017 roku na podstawie sporządzanych analiz wystąpią przesłanki do tego, aby katalog ryzyk istotnych uległ rozszerzeniu - w odpowiednich procedurach uwzględnione zostaną stosowne zmiany.
  - 12) Po określeniu wymogu kapitałowego, zgodnie z zapisami Rozporządzenia, Bank szacuje czy wymóg ten jest w pełni adekwatny do poziomu ponoszonego ryzyka. Następnie dokonywany jest pomiar kapitału wewnętrznego dla ryzyk uznanych za istotne, lecz nieuwzględnionych w minimalnym wymogu kapitałowym jako dodatkowy wewnętrzny wymóg kapitałowy. Bank zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka na podstawie pisemnych procedur określających zasady identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli odnoszących się do poszczególnych ryzyk.
  - 13) Zarządzanie ryzykami, które nie zostały uznane za istotne, może odbywać się na podstawie wspólnych procedur i regulacji wewnętrznych obejmujących grupy ryzyk charakteryzujące się podobnymi cechami.
  - 14) Podsumowując wykonany przegląd Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu należy stwierdzić, że jej założenia są dostosowane do skali, złożoności i profilu działalności Banku. Zapisy projektu Instrukcji są adekwatne do założeń zawartych we wszystkich regulacjach określających występujące w Banku ryzyka.
  - 15) Ocena adekwatności kapitałowej Banku przeprowadzona na koniec 2016 roku wskazuje na wysoki poziom adekwatności, wyrażający się poprzez znaczną nadwyżkę posiadanych funduszy własnych w stosunku do obliczonej wartości kapitału wewnętrznego.

2. Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE.

Nie dotyczy.

3. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112.

Bank stosuje metodę standardową do obliczania wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe. Zgodnie z art. 74 Rozporządzenia UE, Bank stosując metodę standardową zalicza ekspozycje

do jednej z klas, wymienionych w Rozporządzeniu UE którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka. Zestawienie aktywów oraz przypisanych im wag ryzyka dla klas ekspozycji występujących w Banku zawiera załącznik do Instrukcji Oceny adekwatności kapitałowej. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego jest obliczany w zakresie portfela bankowego, w cyklach miesięcznych na koniec okresu sprawozdawczego, przy zastosowaniu metody standardowej. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem (AwR), pomnożonych przez współczynnik 8%.

Tabela nr 2. Wymogi kapitałowe na dzień 31.12.2016 roku (w tys. zł.)

Lp.	Kategorie ekspozycji określone w art. 112 Rozporządzenia	8% kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0,-
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	279,-
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0,-
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0,-
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0,-
6.	Ekspozycje wobec instytucji	35,-
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	547,-
8.	Ekspozycje detaliczne	707,-
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	4 140,-
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	60,-
11.	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0,-
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0,-
13.	Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0,-
14.	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0,-
15.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0,-
16.	Ekspozycje kapitałowe	176,-
17.	Inne pozycje	389,-
RAZEM – wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego		6 333,-

4. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c)

Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego metodą podstawową. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego stanowi pomnożone przez 12,5 - 8% pozycji walutowej całkowitej, jeżeli pozycja walutowa całkowita przewyższa 2% funduszy własnych Banku. Wymóg kapitałowy wynosi zero, jeżeli pozycja walutowa całkowita nie przewyższa 2% funduszy własnych.

Na dzień 31.12.2016 r. Bank nie utworzył wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

5. Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego według metody wskaźnika bazowego BIA. Wskaźnik stanowi pomnożoną przez 15% średnią za okres trzech lat obrotowych wyników wyliczanych jako suma następujących pozycji rachunku zysków i strat Banku:

- 1) odsetki należne i podobne przychody,
- 2) odsetki do zapłaty i podobne opłaty,
- 3) przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/ zmiennej stopie dochodu,
- 4) należności z tytułu prowizji/opłat,
- 5) koszty z tytułu prowizji/opłat,
- 6) zysk netto lub strata netto z operacji finansowych,
- 7) pozostałe przychody operacyjne.

W wyliczeniach średniej nie uwzględnia się wskaźnika, który jest ujemny bądź równy zero.

Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne na dzień 31.12.2016 roku wynosił 1.180,55 tys.zł.

6. Zestawienie wymogów kapitałowych na wszystkie zidentyfikowane ryzyka w działalności Banku

Tabela 3. Zestawienie wymogów kapitałowych na dzień 31.12.2016 roku.

Lp.	Rodzaj ryzyka	Łączny kapitał na zabezpieczenie ryzyka (tys.zł.)	Alokacja kapitału - wymogi minimalne (tys.zł.)	Alokacja kapitału - wymogi dodatkowe (tys.zł.)
1.	Ryzyko kredytowe	6 333,20	6 333,20	X
2.	Ryzyko z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej	0,00	0,00	x
3.	Ryzyko walutowe	0,00	0,00	X
4.	Ryzyko operacyjne	1 180,55	1 180,55	X
5.	Minimalne wymogi kapitałowe	7 513,75	7 513,75	X
6.	Ryzyko koncentracji zaangażowań w sektor gospodarki	0,00	X	0,00
7.	Ryzyko koncentracji przyjętych form zabezpieczenia	0,00	X	0,00
8.	Ryzyko płynności	0,00	X	0,00
9.	Ryzyko stopy procentowej	0,00	X	0,00
10.	Pozostałe ryzyka (w tym ryzyko biznesowe)	0,00	X	0,00
11.	Dodatkowe wymogi kapitałowe	0,00	X	0,00
12.	Kapitał wewnętrzny (łączna wartość oszacowanych wymogów kapitałowych)	7 513,75	7 513,75	0,00
13.	Łączny współczynnik kapitałowy		22,69%	

VII. Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie posiada portfela handlowego.

VIII. Bufory kapitałowe

Nie dotyczy. W 2016 roku nie obowiązywał bufor antycykliczny.

IX. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego – art. 441 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie jest bankiem istotnym systemowo.

X. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia

Bank ujawnia następujące informacje dotyczące ekspozycji na ryzyko kredytowe:

1. Definicję pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości.

Pozycje przeterminowane rozumiane są jako należności z niespłaconą w określonych w umowie terminach kwotą odsetek lub rat kapitałowych. Definicja ta stosowana jest dla celów wyznaczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe. Ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni.

Należności z rozpoznaną utratą jakości to ekspozycja kredytowa zakwalifikowana do grupy zagrożonych. Bank kwalifikuje należności do kategorii zagrożone (są to należności w kategorii ryzyka: „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”) zgodnie z przepisami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008r. (Dz. U. Nr 235 z 2008r. poz. 1589 z późniejszymi zmianami) w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Rezerwy na należności zagrożone o różnej klasie ryzyka oraz kredyty detaliczne i kredyty pod obserwacją tworzone są w Banku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008r. (Dz. U. Nr 235 z 2008r. poz. 1589 z późniejszymi zmianami) w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Bank dokonuje korekt z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego na podstawie Polityki kredytowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu oraz Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych.

Podstawą do utworzenia rezerwy celowej jest prawidłowo dokonana ocena ryzyka, klasyfikacja ekspozycji kredytowej oraz ustalenie wartości zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerwy. Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka biorąc pod uwagę kryterium terminowości (terminowość spłaty kapitału lub odsetek) oraz kryterium ekonomiczne (oceniając sytuację ekonomiczno-finansową klienta) dłużnika lub tylko kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek.

Rezerwy celowe są tworzone, aktualizowane co do wysokości oraz rozwiązywane:

- 1) z uwzględnieniem kryterium terminowości – najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca,
- 2) z uwzględnieniem kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej – najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń.

Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia. Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

3. Całkowitą kwotę ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, a także średnią kwotę ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji.

Tabela 4. Zestawienie według kategorii ekspozycji na dzień 31.12.2016 roku oraz wartość średnia (w tys. zł).

Kategorie ekspozycji określone w art. 112 Rozporządzenia	31.12.2016 r.	Wartość średnia w 2016 roku (kwartalnie)
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	38 680,-	37 721,-
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	17 433,-	20 948,-
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0,-	0,-
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0,-	0,-
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0,-	0,-
Ekspozycje wobec instytucji	119 756,-	93 158,-
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	10 678,-	14 132,-
Ekspozycje detaliczne	12 707,-	12 994,-
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	73 256,-	67 352,-
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 412,-	1 602,-
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0,-	0,-
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0,-	0,-
Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0,-	0,-
Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0,-	0,-
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0,-	0,-
Ekspozycje kapitałowe	2 200,-	7 808,-
Inne pozycje	11 073,-	10 011,-
RAZEM – wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	287 195,-	265 726,-

4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach.

Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski. Bank ma określony w Statucie obszar geograficzny, zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego, poza którym nie może funkcjonować. W związku z powyższym Bank nie wyznacza dodatkowych obszarów geograficznych w celu ustalania limitów.

5. Rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta

Struktura zaangażowania Banku według typu kontrahenta w rozbięciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2016r. została zaprezentowana w poniższej tabeli:

Tabela 5a). Struktura zaangażowania Banku wobec sektora finansowego

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł.
1.	Banki Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	120 381,-
	Razem zaangażowanie w sektorze finansowym	120 381,-

Tabela 5b). Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego wg stanu na dzień 31.12.2016 r. przedstawia poniższa Tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Stan zadłużenia (0,00 tys. zł)	Udział w portfelu (w 0,00%)	Udział sumy PS, W, S w typie kredyt. (w 0,00%)
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	0		
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	32 003,- 22 172,- 753,- 991,- 8 087,-	28,25	4,14
3.	Przedsiębiorcy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	27 060,- 22 009,- 283,- 1 419,- 3 349,-	23,89	5,98
4.	Osoby prywatne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	38 010,- 35 663,- 373,- 131,- 1 843,-	33,56	0,36
5.	Rolnicy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	745,- 606,- 1,- 127,- 11,-	0,66	17,30
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	575,- 535,- 0,- 0,- 40,-	0,51	0
7.	Instytucje rządowe i samorządowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	14 869,- 14 869,- 0,- 0,- 0,-	13,13	0
	Razem portfel kredytowy bilans + pozabil.	113 262,-		

Tabela 6. Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2016r. przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Branże	Stan zadłużenia (0,00 tys. zł)	Udział w portfelu (w 0,00%)	Udział sumy PS, W, S w zaangażow. w branżę w bilansie(w 0,00%)
	Rolnictwo: Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	794,- 655,- 1,- 127,- 11,-	0,70	16,22
	Przetwórstwo przemysłowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	10 138,- 7 399,- 0,- 494,- 2 245,-	8,95	6,26
	Handel: Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	18 236,- 15 777,- 0,- 348,- 2 111,-	16,10	2,16
	Budownictwo: Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	9 153,- 5 484,- 1 036,- 901,- 1 732,-	8,08	12,14
	Administracja: Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	14 869,- 14 869,- 0,- 0,- 0,-	13,13	0,00
	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	2 095,- 2 062,- 0,- 0,- 33,-	1,85	0,00
	Transport lądowy oraz transport rurociągowy: Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	1 903,- 1 108,- 0,- 242,- 553,-	1,68	17,93
	Pozostałe branże: Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone Pozabilansowe	18 064,- 12 838,- 0,- 425,- 4 801,-	15,95	3,20
	Razem struktura branżowa	75 252,-		

6. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji

Tabela 7. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności (bez odsetek) w podziale na istotne klasy należności według stanu na dzień 31.12.2016r. (dane w tys. zł) przedstawia poniższa Tabela:

Klasy należności	Bez okreś. term.	1-7 dni	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	Pow. 20 lat
1. Bank centralne	6 206										
2. Należności od sektora finansowego	28 345	30735	31 000	25 051	3 000	2 250					
3. Należności od sektora niefinansowego:											
a. gospodarstwa domowe	257	421	942	2553	3480	6734	7707	13376	12301	11290	1551
b. przedsiębiorstwa	696	67	186	2422	1612	3058	3688	7322	4163	703	
c. instytucje niekomercyjne			7	13	20	35	83	215	161		
3. Należności od instytucji rządowych i samorządowych			9	344	358	1207	818	6756	2860	2517	
RAZEM	35 504	31223	32144	30383	8470	13284	12296	27669	19485	14510	1551

7. Podział ekspozycji kredytowych na istotne branże lub typy kontrahenta z uwzględnieniem: ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Tabela 8. Struktura należności zagrożonych w wartości bilansowej tj. po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe i pobraną prowizję od udzielonych kredytów rozliczoną wg ESP w rozbiciu na istotne klasy ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2016r.:

1.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	Wartości (w tys. zł)
	Kredyty zagrożone,	991,-
	Rezerwy Celowe	603,-
	Korekta wartości	0,-
	Odsetki	27,-
	Razem wartość bilansowa	415,-
2.	Przedsiębiorcy indywidualni	
	Kredyty zagrożone,	1 419,-
	Rezerwy Celowe	303,-
	Korekta wartości	3,-
	Odsetki	152,-
	Razem wartość bilansowa	1 265,-
3.	Osoby prywatne	
	Kredyty zagrożone,	131,-
	Rezerwy Celowe	81,-
	Korekta wartości	4,-
	Odsetki	90,-
	Razem wartość bilansowa	136,-

Informacja jakościowa i ilościowa dotycząca szacowania kapitału wewnętrznego na 31.12.2016r.

4.	Rolnicy indywidualni	
	Kredyty zagrożone,	127,-
	Rezerwy Celowe	0,-
	Korekta wartości	0,-
	Odsetki	35,-
	Razem wartość bilansowa	162,-

Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych: brak.

Tabela 9. Podział należności i rezerw celowych na kategorie należności, typy kontrahentów i okres przeterminowania według stanu na dzień 31.12.2016r. (w tys. zł)

[illegible]

[illegible]

8. Kwotę ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym

Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski.

9. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe

Tabela 10. Stan rezerw celowych na początek i koniec roku obrotowego 2016 r. oraz ich zmiany przedstawia poniższa tabela:

Kategorie należności	Stan na początek roku obrotowego	Zwiększenia rezerw (utworzenie)	Rozwiązanie rezerw	Stan na koniec roku obrotowego
Należności normalne i pod obserwacją	161,-	2,-	-	163,-
Należności poniżej standardu	5,-	52,-	-	57,-
Należności wątpliwe	53,-	-	48,-	5,-
Należności stracone	341,-	584,-	-	925,-
Razem	560,-	638,-	48,-	1 150,-

Tabela 11. Stan korekt wartości z tytułu zapłaconych przez klienta prowizji od naliczonych kredytów na początek i koniec roku 2016 zaprezentowano w poniższej tabeli (dane w tys.zł.)

Korekty wartości	Stan na początek roku obrotowego	%	Stan na koniec roku obrotowego	%
Korekty wartości w sytuacji normalnej	568	98,10%	610	98,87%
Korekty wartości w sytuacji zagrożonej	11	1,90%	7	1,13%
	579	100%	617	100%

Bank przez cały okres obrotowy utrzymywał wymagany poziom rezerw celowych. Poziom rezerw celowych na należności bilansowe według stanu na 31.12.2016r. wyniósł 1.150 tys. zł, a na zobowiązania pozabilansowe 50 tys. zł. W 2016 roku odpisano w ciężar wcześniej utworzonych rezerw należności kredytowe o wartości 17.860,29 zł.

Wartość kredytów zagrożonych na koniec 2016 roku wyniosła 2.668 tys. zł, co stanowiło 2,67% ogólnej kwoty kredytów. Stan utworzonych na te kredyty rezerw celowych wyniósł 987 tys. zł co stanowiło 37% wartości kredytów zagrożonych.

Korekty o szczególne ryzyko kredytowe i kwoty odzyskane wykazywane bezpośrednio w rachunku zysków i strat wyniosły w 2016 roku:

- 1) odpisy na rezerwy celowe 924 tys. zł.,
- 2) rozwiązanie rezerw celowych 264 tys. zł.

XI. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443 Rozporządzenia

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania). Na dzień 31.12.2016r. wszystkie aktywa Banku były wolne od obciążeń.

Tabela 12. Aktywa obciążone i wolne od obciążeń na dzień 31.12.2016 roku

	Aktywa obciążone	Aktywa nieobciążone
Aktywa razem (w tys. zł)		273.024,05
Kredyty na żądanie		9.721,99
Instrumenty udziałowe		-
Dłużne papiery wartościowe		40.914,84
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie		90.210,42
Inne aktywa		972,88

XII. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia

Ze względu na rodzaj prowadzonej działalności oraz rodzaje posiadanych ekspozycji, Bank przy ustalaniu wag ryzyka ekspozycji kredytowych nie stosuje ocen kredytowych ECAI.

XIII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445 Rozporządzenia

- Na dzień 31 grudnia 2016 r. ryzyko rynkowe stanowi w Banku jedynie ryzyko walutowe, dla którego wymogi kapitałowe wyliczane są zgodnie z art. 351 Rozporządzenia CRR:
  - Wymóg kapitałowy zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b: nie dotyczy Banku,
  - Wymóg kapitałowy zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. c – ryzyko walutowe: 0,00 zł.
- Maksymalna pozycja całkowita w relacji do funduszy własnych w 2016 roku wyniosła 1,10%. Wskaźnik średniej pozycji całkowitej za okres 12 m-cy (wyliczony na podstawie 12 stanów na koniec m-cy) w relacji do funduszy własnych wyniósł 0,16%.

XIV. Ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia

- Kwota wymogu w zakresie funduszy własnych na ryzyko operacyjne oraz opis stosowanej metody wyliczania tego wymogu zostało zaprezentowane w punkcie VI.5 niniejszej Informacji.

W Banku w całym 2016 roku ryzyko operacyjne utrzymywało się na umiarkowanym poziomie. Wystąpiło 183 zdarzeń operacyjnych, w wyniku których Bank poniósł straty w wysokości 8,14 tys. zł.

Tabela 13. Zbiorcze zestawienie incydentów

Rodzaj zdarzenia	Kategoria w ramach rodzaju	Liczba zdarzeń	Suma strat brutto (tys.zł.)
Oszustwo wewnętrzne	Działania nieuprawnione	0	0,00
	Kradzież i oszustwo	0	0,00
Oszustwo zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	50	1,76
	Bezpieczeństwo systemów	0	0,00
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	1	0,92
	Bezpieczeństwo środowiska pracy	0	0,00
	Podziały i dyskryminacja	0	0,00
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	1	0,00
	Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe		
	Wady produktów		
	Klasyfikacja klienta i ekspozycje	6	0,00
	Usługi doradcze		
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	0	0,00
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	7	5,38
Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	73	0,02
	Monitorowanie i sprawozdawczość	19	0,00
	Napływ i dokumentacja klientów	1	0,00
	Zarządzanie rachunkami klientów	24	0,00
	Kontrahenci nie będący klientami banku (np. izby rozliczeniowe, organy podatkowe):	1	0,06
	Sprzedawcy i dostawcy	0	0,00
	Razem:	183	8,14

2. Największy koszt rzeczywisty brutto wystąpił w kategorii zdarzeń Systemy i dotyczył zakłóceń działania elementów infrastruktury technicznej, które wystąpiły na przestrzeni 2016 roku.
3. Bank w celu ograniczania ponoszenia kosztów podejmuje działania mitygujące, mające na celu stałe ograniczanie ryzyka operacyjnego m.in. poprzez:
  - 1) zmiany organizacyjne,
  - 2) zmiany w strukturze zatrudnienia,
  - 3) szkolenia i prowadzenie innych działań edukacyjnych wobec pracowników i klientów, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego i bezpieczeństwem korzystania z elektronicznych kanałów dostępu,
  - 4) ubezpieczenie mienia w wyspecjalizowanych firmach,
  - 5) zmiany w regulacjach, w tym zmiana procedur dotyczących kontroli wewnętrznej (opisane w Polityce zgodności),
  - 6) okresowa weryfikacja i wdrażanie polityki bezpieczeństwa, w tym ochrony systemów informatycznych, informacji oraz ochrony danych osobowych,
  - 7) odpowiednie zapisy w zawieranych z dostawcami lub partnerami umowach ograniczające ryzyko i dające Bankowi możliwość odszkodowania w przypadku nie wywiązania się przez drugą stronę z umowy,
  - 8) wymiana sprzętu komputerowego,
  - 9) zakup i modernizacja oprogramowania,

- 10) automatyzacja wykonywanych czynności stosowana w celu zapobiegania powstawaniu błędów,
- 11) zakup bankomatów,
- 12) remonty,
- 13) inne nakłady inwestycyjne mające na celu ograniczanie skutków ryzyka operacyjnego,
- 14) doskonalenie kontroli wewnętrznej,
- 15) tworzenie rezerw na poczet ewentualnych strat,
- 16) opracowanie i wdrożenie odpowiednich planów awaryjnych lub utrzymania ciągłości działania,
- 17) podejmowanie działań określonych w Polityce bezpieczeństwa informacji.

XV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia

1. Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia według stanu na dzień 31.12.2016r. przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 14. Wykaz ekspozycji kapitałowych na dzień 31.12.2016 r.

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe (tys.zł.)	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyjętą strategię (tys.zł.)	Wartość bilansowa (tys.zł.)
1.	Akcje Banku BPS SA		1 675,27	1 675,27
2.	Udziały w Spółce Partnet		60,45	60,45
RAZEM:			1 735,72	1 735,72

2. Na dzień 31.12.2016 r. Bank posiadał:
  - 1) akcje Banku Zrzeszającego (Banku BPS SA):

a) akcje serii "H" – 193 991 sztuk (000) – o wartości nominalnej	193,99 tys. zł.
b) akcje serii "H" – 91 590 sztuk (002) – o wartości nominalnej	91,59 tys. zł.
c) akcje serii "I" – 83 700 sztuk (000) – o wartości nominalnej	83,70 tys. zł.
d) akcje serii "J" – 138 845 sztuk (000) – o wartości nominalnej	138,84 tys. zł.
e) akcje serii "J" – 45 795 sztuk (002) – o wartości nominalnej	45,80 tys. zł.
f) akcje serii „M” – 40 000 sztuk (000) – o wartości nominalnej	400,00 tys. zł.
g) akcje serii „O” – 40 000 sztuk (000) – o wartości nominalnej	100,00 tys. zł.
h) akcje serii „R” – 54 326 sztuk (000) – o wartości nominalnej	135,81 tys. zł.
i) akcje serii „T” – 40 000 sztuk (000) – o wartości nominalnej	100,00 tys. zł.
j) korekta ceny zakupu akcji serii „H” (000) w kwocie	261,89 tys. zł.
k) korekta ceny zakupu akcji serii „H” (002) w kwocie	123,65 tys. zł.

 Łączna wartość zaangażowania kapitałowego w Banku Zrzeszającym BPS S.A. wyniosła 1 675,27 tys. zł.
  - 2) udziały w PartNet Spółce z o.o. na kwotę 60,45 tys. zł. (1.209 szt. o wartości jednostkowej 50 zł.).
3. Posiadane na dzień 31.12.2016r. zaangażowania kapitałowe Bank wycenił wg cen nabycia. Bank nie dokonywał odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych o charakterze udziałowym. W przypadku zaangażowań kapitałowych (akcje) papiery te są papierami niedopuszczonymi do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych.
4. Zasady wyceny aktywów i pasywów ujęte zostały w Polityce rachunkowości Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu.

5. W 2016 roku Bank:
  - 1) nie dokonywał zmian zasad rachunkowości ani metod wyceny dla akcji i udziałów,
  - 2) nie posiadał instrumentów notowanych na giełdzie,
  - 3) nie był zaangażowany w aktywa bądź zobowiązania finansowe, które należałoby wycenić według wartości godziwej,
  - 4) nie dokonywał sprzedaży aktywów stanowiących ekspozycje kapitałowe,
  - 5) nie dokonywał przeszacowania posiadanych akcji i udziałów,
  - 6) nie ujmował w kapitale własnym żadnych zmian wynikających z dokonanej wyceny poszczególnych papierów kapitałowych.

XVI. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia

1. Bank przeprowadza pomiar ryzyka stopy procentowej dla produktów bilansowych i pozabilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych.
2. Pomiar ryzyka stopy procentowej ma charakter całościowy i obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne oraz wszystkie waluty w przeliczeniu na PLN.
3. Opis charakteru ryzyka stopy procentowej i innych założeń oraz częstotliwość pomiarów, przedstawiony został w załączniku nr 1 do niniejszej Informacji.
4. Luka niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami na dzień 31.12.2016r. przedstawia się następująco (w zł):

Tabela 15. Raport luki wg stanu na dzień 31.12.2016 r. (w tys.zł.).

Wyszczególnienie	do 1 dnia	powyżej 1 dnia do 1 m-ca	powyżej 1 m-ca do 3 m-cy	powyżej 3 m-cy do 6 m-cy	powyżej 6 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku
Aktywa ogółem wg terminów przeszacowań	81 100,36	136 309,94	31 984,67	6 692,03	3 516,89	872,05
Pasywa ogółem wg terminów przeszacowań	27 939,04	196 436,90	10 560,61	10 937,74	62,71	0,00
Luka okresowa	53 161,32	-60 126,96	21 424,06	-4 245,71	3 454,18	872,05
Luka skumulowana	53 161,32	-6 965,64	14 458,42	10 212,71	13 666,89	14 538,94
Wskaźnik luki	2,90	0,69	3,03	0,61	0,00	0,00
Skumulowany wskaźnik luki	2,90	0,97	1,06	1,04	1,06	1,06

5. W aktywach wrażliwych dominowały pozycje o oprocentowaniu zależnym od stawek rynkowych (87,5%), po stronie pasywów tylko 15,6% środków oprocentowanych było wg stawek rynkowych. W pasywach dominowały pozycje o oprocentowaniu zależnym od decyzji Zarządu Banku (84,4%).
6. Limit zmiany wyniku odsetkowego (na skutek niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami w przedziałach przeszacowania do 12 miesięcy oraz na skutek ryzyka bazowego w wyniku spadku/wzrostu stóp procentowych o 200 punktów bazowych – test warunków skrajnych) ukształtował się na poziomie 13,6% funduszy własnych (limit zachowany). W związku z powyższym zgodnie z zapisami Instrukcji Oceny

adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu nie wystąpiła konieczność alokowania kapitału na ryzyko stopy procentowej.

7. W tabeli poniżej zaprezentowano poziom zmiany wyniku odsetkowego (w tys.zł.) w sytuacji szokowych spadków lub wzrostów stóp procentowych przy zmianie stóp procentowych (o 200pb. i 100pb.) - zgodnie z założeniami przedstawionymi w Instrukcji Zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu.

Tabela 16. Zmiana wyniku odsetkowego w sytuacjach szokowych.

Lp.	Treść	200 pb.	100 pb.
1.	Oszacowana zmiana wyniku odsetkowego przy wzroście stóp	566,70	344,60
2.	Oszacowana zmiana wyniku odsetkowego przy spadku stóp	-2.890,60	-1.125,90

XVII. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia

Nie dotyczy – Bank nie posiada pozycji sekurytyzacyjnych.

XVIII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia

1. Realizując zapisy zawarte w Uchwale nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku, dokonano oceny obowiązującego w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu, systemu wynagradzania i stwierdzono, że brak w nim elementów zachęcających pracowników do podejmowania nadmiernego ryzyka. W Banku nie funkcjonuje system wynagradzania oparty na zmiennych składnikach wynagradzania w rozumieniu Uchwały.
2. Bank realizując zapisy Uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku stosując wskazaną w niej zasadę proporcjonalności wprowadził „Politykę zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu” w ograniczonym zakresie, korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń.
3. Bank nie był zobowiązany do powoływania komitetu ds. wynagrodzeń, Rada Nadzorcza nie powoływała takiego komitetu. Bank nie korzystał z usług konsultanta zewnętrznego przy ustalaniu polityki wynagradzania.
4. Bank dokonał i raz w roku będzie dokonywał analizy stanowisk, wymienionych w treści Uchwały oraz określi krąg pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku.
5. Bank dokonał i raz w roku będzie dokonywał analizy zasadności wprowadzenia systemu wynagradzania pracowników opartego na zmiennym składniku wynagrodzeń w rozumieniu Uchwały, w odniesieniu do konkretnych stanowisk, przy uwzględnieniu treści §29.1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz.U. z 2017 poz.637).

Postanowienia ogólne

1. W oparciu o dokonaną analizę i wytyczne Uchwały Nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego, biorąc pod uwagę rozmiar działalności, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizację, stopień złożoności prowadzonej działalności oraz istotność wpływu poszczególnych stanowisk na profil ryzyka Banku do osób zajmujących stanowiska kierownicze dla celów uchwały 258/2011 KNF oraz przyjmowanej „Polityki zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu” zalicza się tylko członków Zarządu.
2. Zgodnie z § 29 pkt 4 uchwały 258/2011 KNF „całkowite wynagrodzenie jest podzielone na składniki stałe i zmienne, stałe składniki winny stanowić na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia, aby możliwe było powadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia w tym obniżać lub nie przyznać w ogóle zmiennych składników wynagrodzenia” Wynagrodzenie zmienne powinno stanowić na tyle dużą część wynagrodzenia, aby było zachętą do dbałości o długoterminowy rozwój Banku.
3. W Polityce zmiennych składników wynagradzania Kadry Kierowniczej – znajduje się stwierdzenie, że jeżeli nie zostaną przekroczone określone wielkości, to przyznana dla osób zajmujących stanowiska kierownicze (Zarządu) premia będzie wypłacana w gotówce po jej przyznaniu. Natomiast w przypadku ich przekroczenia - wypłata premii będzie rozłożona w czasie.
4. Premia odroczonej jest lokowana na oprocentowanym rachunku bankowym „premi odroczonych”. Wysokość oprocentowania tego rachunku jest taka, jak oprocentowanie lokat terminowych 6 miesięcznych, zakładanych dla posiadaczy rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych.
5. W przypadku rozwiązania umowy o pracę z Członkiem Zarządu przed upływem trzyletniego okresu oceny wypłata premii odroczonej temu Członkowi Zarządu następuje po zakończeniu najbliższej oceny rocznej.
6. Premia roczna, przyznawana jest na podstawie oceny efektów pracy Członka Zarządu Banku.

Zasady oceny Zarządu

1. Ocena efektów pracy Zarządu dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego i obejmuje trzy lata, tzn. rok miniony i dwa poprzednie.
2. Kryteriami oceny efektów pracy Zarządu są:
  - 1) Kryteria ilościowe:
    - a) zysk netto,
    - b) współczynnik wypłacalności,
    - c) jakość portfela kredytowego,
    - d) zwrot z kapitału własnego (ROE).
  - 2) Kryteria jakościowe:
    - a) uzyskane absolutorium w okresie oceny,
    - b) brak wyroków skazujących za nadużycia finansowe,
    - c) ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie ekonomiczno-finansowym w okresach objętych oceną.

3. Ocenie podlega stopień wykonania w/w wskaźników ilościowych w odniesieniu do planów finansowych w poszczególnych kwartałach i latach podlegających ocenie oraz w stosunku do założeń Strategii Banku na dany okres.
4. Negatywna ocena efektów pracy oznacza zmniejszenie premii lub jej wstrzymanie.

Zasady wypłaty premii rocznej

1. Premia roczna uchwalona przez Radę Nadzorczą jest zmiennym składnikiem wynagrodzenia, nie mającym charakteru roszczeniowego, ustalany i wypłacany zgodnie z „Polityką zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu”.
2. Proponowane wielkości ograniczające wypłatę premii to:
  - 1) Łączna kwota wraz z narzutami wypłaconej premii uznaniowej osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku: premia za dany rok nie może przekroczyć 10 % wypracowanego w danym roku zysku netto Banku, przy czym premia wypłacana będzie zaliczkowo po zakończeniu każdego kwartału w zależności od osiągniętych wyników i oceny efektów pracy. Warunkiem wypłacenia zaliczkowo premii jest zrealizowanie planu finansowego za dany kwartał. Premia za IV kwartał wypłacana będzie po weryfikacji bilansu przez biegłego.
  - 2) Wartość premii wraz z narzutami wypłaconej kierownictwu za dany rok nie może być większa od 1,5 % funduszy własnych Banku.
3. Wysokość premii rocznej ustala Rada Nadzorcza po przeprowadzeniu weryfikacji bilansu Banku za dany rok obrotowy przez biegłego rewidenta.
4. Premia roczna może być wypłacana zaliczkowo po zakończeniu każdego kwartału. Wysokość zaliczki na poczet premii ustalana jest przez Radę Nadzorczą w I kwartale roku obrotowego w odniesieniu do planowanego zysku netto, przyjmując za podstawę 10% planowanego zysku netto.
5. Poszczególne zaliczki kwartalne za I, II i III kwartał roku obrotowego nie mogą być wyższe niż po 20% kwoty ustalonej w pkt 4.
6. Zaliczka kwartalna na poczet premii rocznej wypłacana jest po zakończeniu kwartału i po przeprowadzeniu oceny, o której mowa powyżej w ust. 2 „Zasad Oceny Zarządu”, przy czym wypłata premii za IV kwartał nie może nastąpić wcześniej, niż po ustaleniu premii rocznej w sposób określony w ust. 3.

Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń

1. Wartość wynagrodzeń trzech Członków Zarządu za rok obrotowy 2016 wyniosła:
  - 421.543,42 zł - wynagrodzenie stałe,
  - 13.520,00 zł. - wynagrodzenie zmienne.
2. Wynagrodzenie zmienne zostało wypłacone w postaci świadczeń pieniężnych.
3. W 2016 r. przyznane zmienne składniki wynagrodzeń zostały wypłacone i nie podlegały odroczeniu w czasie.
4. W 2016 r. nie dokonano płatności związanych z podjęciem zatrudnienia. Dokonano płatności w związku z zakończeniem stosunku pracy przez Członka Zarządu w kwocie 20.000,00 zł.

5. Wynagrodzenie w formie zmiennej wyniosło 13.520,00 zł. i wypłacone zostało w formie premii kwartalnej uznaniowej. Stosunek zmiennych składników wynagrodzeń do stałych w 2016 r. wynosił 3,21%.
6. W 2016r. zostało wypłacone świadczenie pozapłacowe (Fundusz świadczeń Socjalnych) w wysokości 2.629,77 zł.

XIX. Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia

Wskaźnik dźwigni finansowej oblicza się (zgodnie z art. 429 ust. 2 Rozporządzenia CRR), jako miarę kapitału Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku i wyraża jako wartość procentową. Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału.

Tabela 17. Wskaźnik dźwigni wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Wskaźnik dźwigni wg stanu na 31.12.2016r. z wykorzystaniem definicji kapitału	
Miara kapitału	Wartość
W pełni wprowadzona definicja	7,64
Definicja przejściowa	7,65

Tabela 18. Podział miary ekspozycji całkowitej stosowanej do obliczania wskaźnika dźwigni:

Ekspozycja	Wartość
Inne pozycje pozabilansowe	0
Inne aktywa	272.614,83
Wartość aktywów odliczonych przy wyznaczaniu kapitału Tier 1	86,98
Razem	272.527,85

W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, Bank monitoruje wskaźnik dźwigni z częstotliwością kwartalną. Poziom wskaźnika dźwigni uwzględniany jest w ramach wyznaczania bieżącego profilu ryzyka Banku i raportowany jest w ramach raportów dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku. W przypadku zidentyfikowania zagrożenia dla Banku wynikającego z nadmiernej dźwigni finansowej, podjęte zostaną działania mitygujące.

XX – Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metody IRB.

XXI. Stosowanie technik ograniczania ryzyka kredytowego art. 453 Rozporządzenia

W celu ograniczenia podejmowanego ryzyka kredytowego Bank stosuje techniki jego redukcji, jak również dąży do pełnego zabezpieczenia udzielonego kredytu o jak

najwyższej jakości w trakcie całego okresu kredytowania. Jakość przyjmowanych zabezpieczeń oceniana jest na podstawie ich płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw celowych.

W Banku stosowane są techniki ograniczania ryzyka kredytowego tj.:

Pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16.12.2008r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. nr 235 poz. 1589), zwanego dalej "Rozporządzeniem". Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z Instrukcją ustanawiania prawnych form zabezpieczeń ekspozycji kredytowych.

W ramach niniejszego działu Bank ujawnia następujące informacje:

1. Bank nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.
2. Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi zawarte są w Instrukcji ustanawiania prawnych form zabezpieczeń ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu oraz Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych.

Do ustalenia wartości zabezpieczenia Bank stosuje:

- wycenę niezależnego rzeczoznawcy majątkowego,
- inną wycenę w przypadku gdy rzeczy ruchome występują w powszechnym obrocie lub rzeczy ruchome są nowe na podstawie dowodu zakupu (faktury),
- wartość aktualnej polisy ubezpieczeniowej

Zabezpieczenie wierzytelności Banku w formie hipoteki na nieruchomości musi spełniać następujące warunki:

- nieruchomość wyceniona została przez niezależnego rzeczoznawcę
- nieruchomość powinna być odpowiednio ubezpieczona od szkód,
- wartość nieruchomości powinna być monitorowana regularnie, nie rzadziej niż raz w roku w odniesieniu do nieruchomości komercyjnych i nie rzadziej niż co trzy lata w odniesieniu do nieruchomości mieszkalnych, a w przypadku istotnych zmian warunków rynkowych, monitorowanie wartości nieruchomości powinno odbywać się z większą częstotliwością,
- w posiadaniu Banku znajdują się dokumenty potwierdzające, że zabezpieczenie na nieruchomości zostało prawomocnie ustanowione.

Przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie kredytowania pracownik Banku ma obowiązek zweryfikowania wartości zabezpieczeń rzeczowych kredytu w oparciu o dostępne bazy danych (np. dane z analizy lokalnego rynku wykonywanej corocznie na zlecenie Banku, dane z GUS, prasa, Internet, Baza AMRON) jak również dokonania ich oceny w czasie inspekcji, o ile procedury szczegółowe nie stanowią inaczej.

W okresie kredytowania pomimo ważności posiadanej wyceny, dokonuje się analizy rynkowych cen nieruchomości w celu oceny wartości zabezpieczenia ekspozycji wg stanu na dzień dokonywania klasyfikacji.

Analiza rynkowych cen nieruchomości polega na porównaniu wartości nieruchomości na której ustanowiona jest hipoteka, wynikającej z operatu szacunkowego z cenami rynkowymi kształtującymi się na rynku nieruchomości dla tego rodzaju nieruchomości.

Ocena wartości przedmiotowej nieruchomości jest dokonywana w oparciu o dostępne źródła informacji, takie jak:

- 1) posiadane dane przez Bank, w tym indywidualne opracowania sporządzone przez rzeczoznawców majątkowych, analizy rynkowe cen nieruchomości z terenu działania Banku sporządzone przez Rzeczoznawcę Majątkowego,
- 2) dane udostępnione w Systemie Analiz i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami,

- 3) działające na rynku lokalnym agencje nieruchomości, ogłoszenia, dostępne akty notarialne zakupu podobnej nieruchomości,
  - 4) ceny publikowane w internetowych serwisach ogłoszeniowych, specjalistycznych czasopismach.
3. Zgodnie z Instrukcją ustanawiania prawnych form zabezpieczeń ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu, rozróżnia się w szczególności następujące formy zabezpieczenia:
- 1) weksel „nie na zlecenie” wraz z deklaracją wekslową,
  - 2) weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową,
  - 3) kaucja pieniężna,
  - 4) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym (w tym na rachunku książeczki oszczędnościowej, wkładów oszczędnościowych),
  - 5) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
  - 6) poręczenie według prawa cywilnego,
  - 7) poręczenie wekslowe,
  - 8) gwarancja,
  - 9) przelew wierzytelności na zabezpieczenie,
  - 10) cesja praw z umów ubezpieczenia,
  - 11) przeniesienie prawa własności (przewłaszczenie) na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku,
  - 12) przeniesienie prawa własności (przewłaszczenie) na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości,
  - 13) zastaw rejestrowy,
  - 14) zastaw zwykły,
  - 15) hipoteka umowna,
  - 16) hipoteka przymusowa,
  - 17) oświadczenie o uznaniu długu,
  - 18) przystąpienie do długu,
  - 19) przejęcie długu,
  - 20) ubezpieczenie kredytu lub kredytobiorcy.
4. Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.
5. W ramach koncentracji ryzyka kredytowego Bank monitoruje koncentrację przyjętych zabezpieczeń oraz wprowadził limity koncentracji dla głównych rodzajów zabezpieczeń.

Tabela 19. Koncentracja ekspozycji kredytowych wg zabezpieczeń na dzień 31.12.2016r. (w tys.zł)

Rodzaj zabezpieczenia	Limit	Wartość	Wykorzystanie limitu
Hipoteka na nieruch. mieszkalnej	250% f. wł.	32 562,00	61,13%

Hipoteka na nieruch. innej, niż mieszkalna	300% f. wł.	42 300,00	66,17%
Zastaw rejestrowy	25% f. wł.	1 475,00	27,69%
Przewłaszczenie	30% fw	970,00	15,17%
Poręczenie	15% fw	295,00	9,23%
Inne	250% f. wł.	29 146,00	54,71%

Bank obserwuje szczególnie koncentrację związaną z ograniczeniem ryzyka kredytowego w odniesieniu do zabezpieczania kredytów w postaci hipoteki na nieruchomości ustanowionej na rzecz Banku. Kredyty zabezpieczone hipotecznie stanowiły na koniec 2016 roku 58,97% portfela ogółem (tj. bilans+pozabilans)

Głównym czynnikiem ryzyka związanego z tym zabezpieczeniem jest spadek wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty.

Powyższy czynnik ryzyka przyczynia się do wzrostu wskaźnika LTV (stosunek wartości kredytu do zabezpieczenia) oraz pogorszenia adekwatności kapitałowej.

Bank identyfikuje, mierzy, monitoruje i raportuje powyższy czynnik ryzyka. Spadek wartości nieruchomości może w istotny sposób pogorszyć sytuację finansową w przypadku zaniechania spłat kredytów i wszczęcia egzekucji z przyjętej hipoteki.

Zgodnie z Rekomendacją S Komisji Nadzoru Finansowego, Bank monitoruje koncentrację ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ze względu na wskaźnik LTV.

Tabela 20. Podział zaangażowania kredytowego ze względu na wskaźnik LTV na dzień 31.12.2016 roku (w tys. zł)

Przedziały LTV	Wartość zaangażowania kredytowego	Struktura w portfelu EKZH	Ilość kredytów
od 0,00 do 0,80	63 983	95,8%	470
od 0,80 do 1,00	545	0,8%	3
Powyżej 1,00	2 259	3,4%	7

Struktura zaangażowania kredytowego uwzględniająca wskaźnik LTV dla portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie prezentuje się korzystnie. W ponad 96,6% kredytów, zabezpieczenie przewyższa wartość zaangażowania.

Jakość portfela kredytowego jest regularnie monitorowana, a w sytuacji potencjalnych problemów ze spłatą zadłużenia nawiązywany jest kontakt w celu zastosowania rozwiązania odpowiedniego do możliwości klienta.

XXII. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

XXIII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

Informacja o celach i strategiach w zakresie zarządzania ryzykiem

1. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.
2. W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka. Bank ocenia ryzyko wynikające z działalności planowanej do podjęcia w przyszłości.
3. W ramach zorganizowanego systemu zarządzania ryzykiem funkcjonują sformalizowane procesy gromadzenia, udostępniania, analizy danych dotyczących identyfikacji danego rodzaju ryzyka oraz podejmowania na jej podstawie działań, mających na celu redukcję ryzyka do akceptowalnego poziomu oraz ograniczania negatywnych skutków ekspozycji na ryzyko.
4. Wyniki pomiaru ryzyka są regularnie raportowane zgodnie z Instrukcją Zasady sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu.
5. Zarządzanie ryzykiem w Banku prowadzone jest na podstawie pisemnych strategii i procedur przyjętych przez Zarząd Banku. W celu ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Banku funkcjonuje Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu.
6. Bank w ramach oceny procesu szacowania kapitału wewnętrznego określa mapę ryzyk, występujących w Banku w oparciu o analizę jakościowych i ilościowych kryteriów istotności ryzyk, z uwzględnieniem modelu biznesowego Banku. Katalog ryzyk istotnych Banku (na podstawie oceny procesu szacowania wymogów wewnętrznych) obejmuje:
  - 1) ryzyko kredytowe,
  - 2) ryzyko koncentracji dużych ekspozycji (zgodnie z zapisami Rekomendacji C),
  - 3) ryzyko koncentracji znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym,
  - 4) ryzyko walutowe,
  - 5) ryzyko operacyjne,
  - 6) ryzyko płynności i finansowania,
  - 7) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
  - 8) ryzyko braku zgodności,
  - 9) ryzyko biznesowe,
  - 10) ryzyko kapitałowe (ryzyko niewypłacalności).
7. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:
  - 1) Rada Nadzorcza,
  - 2) Zarząd,
  - 3) Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem - Prezes Zarządu,
  - 4) Stanowiska zarządzania ryzykami i analiz,
  - 5) Stanowisko ds. zgodności,

- 6) Stanowisko ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
- 7) Audyt wewnętrzny,
- 8) Pozostali pracownicy Banku.

Cele i strategie zarządzania poszczególnymi ryzykami uznanymi za istotne.

1.1 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe – ryzyko poniesienia straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych. Obejmuje ono działalność kredytową oraz działalność na rynku hurtowym (lokaty międzybankowe, dłużne papiery wartościowe itp.). Na ryzyko kredytowe składają się również: ryzyko koncentracji, ryzyko rezydualne, ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i ilości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się min. czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku przebiega w następujących etapach:

1. Identyfikacja czynników ryzyka kredytowego.
2. Ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity) – zarządzanie ryzykiem koncentracji.
3. Monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka.
4. Wdrażanie technik redukcji ryzyka.
5. Zarządzanie ryzykiem rezydualnym (w tym analiza ryzyka ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości oraz zabezpieczonych hipotecznie- zgodnie z zapisami Rekomendacji S).
6. Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, zgodnie z Rekomendacją T.
7. Testy warunków skrajnych.
8. Weryfikacja przyjętych procedur.
9. Kontrola zarządzania ryzykiem kredytowym.

Podział zadań i odpowiedzialności w systemie zarządzania ryzykiem kredytowym:

1. Rada Nadzorcza określa cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, ujęte w „Strategii działania Banku” oraz w „Polityce kredytowej” będącej załącznikiem do Założeń do planu ekonomiczno - finansowego wraz z politykami zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz polityką kapitałową Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu na 2017 rok.
2. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku.

Podmiotami odpowiedzialnymi za opracowanie, wdrażanie i przestrzeganie regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku są:

1. Prezes Zarządu nadzorujący ryzyko kredytowe Banku.

2. Wiceprezes Zarządu ds. handlowych, nadzorujący działalność kredytową, odpowiedzialny za wdrażanie i realizację Polityki kredytowej w tym polityki zarządzania ryzykiem koncentracji, ryzykiem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.
3. Pracownik Stanowiska ZRA, odpowiedzialny za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, ich okresowej weryfikacji, analiz ryzyka kredytowego, wewnętrznych regulacji Banku.
4. Pracownik ds. kredytów trudnych odpowiedzialny za przygotowanie analizy portfela kredytowego zagrożonych, restrukturyzowanych, oraz wyników egzekucji.
5. Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do łącznego portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty i prawdopodobieństwa jej wystąpienia.

Ryzyko łączne portfela kredytowego zależne jest od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności między poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Im mniejsza jest ta wzajemna zależność (koncentracja) tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych, zwiększając w ten sposób łączne ryzyko kredytowe.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmują procedury, praktyki, mechanizmy kontroli wewnętrznej składające się na metodykę oceny ryzyka kredytowego przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie trwania umowy kredytowej.

System zarządzania ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji/kredytobiorcy obejmuje:

- 1) Stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej, określone dla każdej z grup ekspozycji, charakteryzujących się podobnymi cechami,
- 2) Przestrzeganie limitów jednostkowych koncentracji ekspozycji,
- 3) Bieżący monitoring ustanowionych zabezpieczeń kredytowych,
- 4) Przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych,
- 5) Windykację i restrukturyzację oraz nadzór nad kredytami zagrożonymi,
- 6) Kontrolę działalności kredytowej.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują działania polegające na:

- 1) dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów zaangażowań, zgodnie z ustawą Prawo bankowe oraz uchwałą 384/2008 KNF z późniejszymi zmianami, zgodnie z Rozporządzeniem UE oraz Rekomendacją „C”.
- 2) stosowanie limitów dotyczących rodzajów kredytów,
- 3) analizie ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
- 4) badaniu ekspozycji zagrożonych,
- 5) przedsięwzięciach organizacyjno-kadrowych.

Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego w Banku obejmuje:

- 1) analizę ilościową i wartościową portfela,
- 2) analizę wskaźnikową,
- 3) ocenę realizacji limitów zaangażowani,
- 4) analizę jakościową portfela,
- 5) analizę wrażliwości Banku na wystąpienie sytuacji skrajnej.

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem kredytowym Bank:

- przyjmuje zabezpieczenia prawne,

- wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające jego poziom,
- tworzy rezerwy celowe,
- okresowo dokonuje przeglądów dotyczących przyjętych zabezpieczeń pod kątem skuteczności ich zabezpieczania i łagodzenia ryzyka.

1.2 Ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych

Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych jest to proces identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych. Obejmuje w szczególności:

- organizację systemu zarządzania ryzykiem portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
- identyfikację, pomiar i akceptację ryzyka przed udzieleniem kredytu,
- zabezpieczenie detalicznych ekspozycji kredytowych,
- limitowanie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych,
- monitorowanie portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
- system raportowania.

Zgodnie z zapisami Rekomendacji T Bank nie jest istotnie zaangażowany w detaliczne ekspozycje kredytowe.

Obowiązujący w Banku model podejmowania decyzji kredytowych, obejmujący detaliczne ekspozycje kredytowe, zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka kredytowego w relacji do działań związanych pozyskiwaniem klientów oraz ze sprzedażą detalicznych produktów bankowych.

Istotnym elementem procesu, jest prawidłowo przeprowadzona ocena zdolności kredytowej i wiarygodności wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej.

Bank ocenia zdolność kredytową i wiarygodność wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej przed podjęciem decyzji o jej udzieleniu.

Ocena zdolności kredytowej klientów detalicznych dokonywana jest w oparciu o aktualne oraz wiarygodne informacje i obejmuje:

- 1) analizę ilościową - polegającą na ustaleniu wysokości i stabilności źródeł spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej oraz
- 2) analizę jakościową - określającą skłonność do spłaty zaciągniętych zobowiązań u wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej.

Analiza ilościowa, stosowana przez Bank w ocenie zdolności kredytowej klientów detalicznych, obejmuje w szczególności:

- 1) akceptowane przez Bank źródła dochodów, w tym z punktu widzenia ich stabilności,
- 2) sposoby udokumentowania wysokości i źródeł dochodów,
- 3) wydatki ponoszone na obsługę zobowiązań kredytowych oraz stałych zobowiązań finansowych, innych niż kredytowe,
- 4) sposoby weryfikacji dokumentów i informacji,
- 5) algorytmy do wyliczania zdolności kredytowej, uwzględniające zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku maksymalny poziom wskaźnika Dtl,
- 6) ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej,
- 7) ocenę ryzyka wzrostu zobowiązań kredytowych, związanego z poręczeniami udzielonymi przez klientów detalicznych.

Analiza jakościowa, stosowana przez Bank w ocenie zdolności kredytowej klientów detalicznych obejmuje badanie:

- 1) wybranych cech klienta detalicznego,

- 2) historii jego dotychczasowej współpracy z Bankiem,
- 3) historii kredytowej klienta detalicznego, analizowanej z wykorzystaniem dostępnych w Banku zewnętrznych baz danych, w tym gospodarczych.

Bank nie stosuje uproszczonych zasad oceny zdolności kredytowej w rozumieniu Rekomendacji T.

Bank monitoruje ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych zarówno na poziomie całego portfela kredytowego, jak i pojedynczych ekspozycji i kredytobiorców w zakresie terminowości spłat.

Informacje, raporty i analizy sporządzane w ramach systemu monitorowania detalicznych ekspozycji kredytowych, przygotowywane są w sposób i w terminach umożliwiających Zarządowi Banku prawidłowe wypełnianie obowiązków związanych z zarządzaniem Bankiem oraz z realizacją zasad Polityki.

Monitorowanie portfela detalicznych ekspozycji kredytowych ma na celu:

- 1) zapewnienie zgodności rozwoju tego portfela ze strategią Banku,
- 2) identyfikację poziomu ryzyka związanego z portfelem tych ekspozycji w relacji do założonego apetytu na ryzyko,
- 3) identyfikację ekspozycji dotkniętych utratą wartości (zagrożonych) dla tworzenia odpisów (rezerw) na pokrycie strat,
- 4) zapewnienie adekwatności poziomu odpisów (rezerw) do jakości ekspozycji kredytowych mierzonej poziomem straty z tytułu utraty wartości,
- 5) stałą i bieżącą kontrolę portfela detalicznych ekspozycji kredytowych, dostarczającą informacji umożliwiających identyfikację słabych stron procesu zarządzania ryzykiem oraz podejmowanie działań profilaktycznych i naprawczych.

1.3 Ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie

Celem zarządzania jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w obszarze ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem różnic wynikających z charakterystyki finansowanego podmiotu oraz charakterystyki nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia.

Struktura organizacyjna w Banku zapewnia rozdzielenie funkcji sprzedaży, akceptacji, monitorowania i kontroli ryzyka.

W zakresie portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych Bank wyznacza następujące kluczowe obszary i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, poddawane nadzorowi ze strony Zarządu:

- a) w zakresie identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zasady:
  - Bank posiada metodyki oceny zdolności kredytowej klientów, zawierające m.in. opis procesu akceptacji wniosku kredytowego oraz opis sposobu uwzględniania w ocenie zdolności kredytowej klientów ryzyka stopy procentowej,
  - akceptacji założeń i parametrów przyjmowanych w procesie oceny zdolności kredytowej dokonuje Zarząd,
  - Bank standardowo wymaga wkładu własnego, w tym uwzględniania środków pochodzących z rządowych programów wsparcia budownictwa mieszkaniowego,
  - w regulacjach dotyczących udzielania kredytów określono zakres oraz sposób dokumentowania informacji niezbędnej do oceny zdolności kredytowej, w tym zasady korzystania z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych,

- Bank posiada narzędzia wspierające ocenę zdolności kredytowej klientów detalicznych.
- b) w zakresie akceptacji oraz ograniczania ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zasady:
  - Bank uwzględnia w procesie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ryzyka wynikającego ze specyfiki produktowej tych ekspozycji, sporządza w tym zakresie odpowiednie analizy i sprawozdania, zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej,
  - określania akceptowalnego poziomu ryzyka dla poszczególnych portfeli kredytowych w postaci limitów, zawartych w Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym,
  - uwzględniania poziomu ryzyka z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w polityce cenowej Banku,
  - zabezpieczania i ograniczania ryzyka z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, w tym szczegółowe zasady ustalania i stosowania:
    - maksymalnego poziomu portfela produktowego,
    - maksymalnego poziomu pojedynczej ekspozycji,
    - maksymalnego poziomu ekspozycji wobec klienta,
    - maksymalnego poziomu zadłużenia z tytułu oferowanego produktu w odniesieniu do dochodów klienta detalicznego (wskaźnik Dtl, określony w Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz w metodykach oceny zdolności kredytowej),
    - maksymalnego poziomu relacji wartości ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie do wartości zabezpieczenia hipotecznego (wskaźnik LtV),
  - dotyczące ustalania, weryfikacji i aktualizacji wartości zabezpieczenia, zawarte w Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw.
  - przeprowadzania testów warunków skrajnych badających wpływ zmiany warunków makroekonomicznych na możliwość spłaty przez klientów detalicznych posiadanych zobowiązań kredytowych,
  - przeprowadzania testów warunków skrajnych badających wpływ czynników ze środowiska wewnętrznego i otoczenia zewnętrznego banku na ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
  - zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych określają przepisy wewnętrzne Banku w tym Instrukcja zarządzania ryzykiem kredytowym,
  - założenia i wnioski z przeprowadzonych testów warunków skrajnych Zarząd Banku przedkłada Radzie Nadzorczej,
  - Bank pisemnie informuje KNF o założeniach przyjętych do testów warunków skrajnych i wynikach przeprowadzonych testów przy kwestionariuszu BION,
  - ustalania, nadawania i przeglądu upoważnień do akceptacji ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
- c) w zakresie monitorowania ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zasady:
  - monitorowania przestrzegania limitów wewnętrznych dotyczących tych ekspozycji kredytowych,
  - monitorowania portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, pozwalającego na identyfikację zagrożeń płynących z

nadmiernej koncentracji wokół jednej z cech (np. koncentracja ze względu na typ nieruchomości, sektor gospodarki, długość okresu umowy, sposób oprocentowania), dla której wskaźniki jakościowe są znacząco gorsze,

- administrowania portfelem ekspozycji kredytowych, tj. gromadzenia i archiwizowania dokumentów, dotyczących wypłat kolejnych transz oraz dochodzenia roszczeń w przypadku naruszenia przez dłużnika warunków umowy,
- postępowania banku w przypadku przekroczenia wyznaczonych maksymalnych dopuszczalnych poziomów Dtl i LtV,
- Bank przyjmuje maksymalny okres udzielania kredytów zabezpieczonych hipotecznie 25 lat,
- Bank monitoruje wartość nieruchomości, stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych nie rzadziej niż: raz w roku w odniesieniu do zabezpieczenia na nieruchomości komercyjnej oraz gdy LtV ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości mieszkalnej przekroczy 80% i co trzy lata jeżeli LtV ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości mieszkalnej jest niższe niż 80%.

W zakresie portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach komercyjnych Bank wyznacza następujące kluczowe obszary i zasady polityki zarządzania ekspozycjami, poddawane nadzorowi ze strony Zarządu:

- a) Bank posiada metodologie ilościowej i jakościowej oceny zdolności kredytowej, zawarte w instrukcjach kredytowania, poddawane okresowym przeglądom,
- b) w Banku funkcjonują pisemne procedury wraz ze wskazaniem uczestników, zaangażowanych w proces udzielania kredytów z ich zakresem odpowiedzialności, za ustalanie, nadzór i przegląd upoważnień do akceptacji ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie odpowiada Zarząd Banku,
- c) proces ustalania, weryfikacji i aktualizacji wartości zabezpieczenia, w tym tryb przyjmowania przez bank zabezpieczeń innych niż zabezpieczenie na nieruchomości komercyjnej zawiera Instrukcja ustanawiania prawnych form zabezpieczeń, Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw oraz instrukcje produktowe,
- d) zasady uwzględniania w procesie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyka wynikającego ze specyfiki produktowej ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych zawarte są w instrukcjach oceny zdolności kredytowej oraz w regulacjach produktowych,
- e) Zarząd ustala maksymalną dopuszczalną wartość wskaźnika LtV w Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym, o czym informuje Radę Nadzorczą oraz Bank Zrzeszający.

W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia. Przyjmowane zabezpieczenia powinny spełniać kryteria płynności, wartości oraz dostępu i możliwości ich kontroli, zgodnie z obowiązującą w Banku Instrukcją prawnych form zabezpieczeń oraz Instrukcją monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw.

Wartość przyjmowanych zabezpieczeń na nieruchomości powinna zapewnić Odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania, uwzględniając rodzaj nieruchomości (mieszkalna, komercyjna).

Bank stale monitoruje zmiany na rynku typowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości.

Bank preferuje zabezpieczenia zwrotności kredytów, które pozwalają na:

- a. skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów,
- b. pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych,

- c. przypisanie niższych wag ryzyka ekspozycjom kredytowym w rachunku wymogu kapitałowego.

Bank monitoruje stan zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń w postaci hipotek na nieruchomościach, zgodnie z Rekomendacją „S”.

Bank systematycznie śledzi zmiany na lokalnym rynku nieruchomości oraz analizuje trendy ogólnokrajowe.

W celu ograniczenia możliwości podejmowania nadmiernego poziomu ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, Bank ustala apetyt na ryzyko oraz odzwierciedlające jego wielkość limity wewnętrzne.

1.4 Ryzyko rezydualne

Ryzyko rezydualne jest to ryzyko mniejszej niż zakładano skuteczności zabezpieczeń kredytowych. W celu ograniczania występowania ryzyka rezydualnego w Banku prowadzony jest systematyczny monitoring skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń kredytowych.

Monitorowanie ryzyka rezydualnego odbywa się w dwóch obszarach:

1. w zakresie pojedynczej zabezpieczonej ekspozycji kredytowej;
2. w odniesieniu do wskazanej części lub całości portfela ekspozycji kredytowych lub w stosunku do rodzajów ekspozycji kredytowych.

W zakresie pojedynczej zabezpieczonej ekspozycji kredytowej bank monitoruje:

1. jakość i wartość przyjmowanych zabezpieczeń przez uruchomieniem kredytu,
2. jakość i wartość rynkową zabezpieczeń w trakcie trwania umowy kredytowej,
3. wartość zabezpieczenia możliwego do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego,
4. płynność zabezpieczenia,
5. dodatkowe czynniki uwzględniające w analizie ryzyka :
  - a. rodzaj ustanawianej hipoteki i jej wpływ na ograniczenie ryzyka,
  - b. miejsce hipoteki banku w kolejności zaspokojenia się z nieruchomości,
  - c. wysokość wcześniejszych wpisów hipotecznych,
  - d. kolejność zaspokojenia się w przypadku kredytów konsorcjalnych,
  - e. roszczenia wobec administratorów hipoteki,
  - f. inne obciążenia wpisane w księdze wieczystej,
  - g. zabezpieczenia dokonane przez osoby, które nie są kredytobiorcami,
  - h. uprawnienia do korzystania ze zwolnionego miejsca z tytułu wygasłych hipotek,

6. wartość wskaźnika LTV,
7. wartość wskaźnika pokrycia zabezpieczeniem,
8. terminy umów ubezpieczenia, dopasowanie terminów umów dotyczących zabezpieczeń z terminami umów kredytowych.

W odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych bank monitoruje :

1. wskaźniki jakości kredytów, ze szczególnym uwzględnieniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie,
2. wskaźniki pokrycia ekspozycji kredytowych zagrożonych rezerwami;
3. wyznaczanie wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego,
4. wartość portfelowego wskaźnika LTV,
5. wartość portfelowego wskaźnika pokrycia zabezpieczeniem,
6. efekty działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych ,
7. poziom utworzonych rezerw celowych,
8. wewnętrzne regulacje pod kątem ich zgodności z przepisami zewnętrznymi,
9. przestrzeganie wewnętrznych regulacji przez pracowników kredytowych w ramach sprawozdania kontroli wewnętrznej.

Raportowanie w sprawie ryzyka rezydualnego odbywa się w cyklach i w zakresie ujętym w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej.

2. Ryzyko walutowe

1. Ryzyko walutowe (kursowe) - to ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmiany kursów walut. W szczególności jest ono związane z:
  - 1) niedopasowaniem odpowiednich pozycji aktywów (rachunki bieżące i lokat terminowych w BPS SA, gotówka w kasie i skarbcu) i pasywów Banku (depozyty klientów), których wartość wyrażona jest w walucie obcej,
  - 2) zawartymi transakcjami, tj. zmianą kursu walutowego między dniem zawarcia transakcji a dniem, w którym otrzymywana jest płatność,
  - 3) wzrostem innych ryzyk w wyniku zmiany poziomu kursu walutowego.
2. Zarządzanie ryzykiem walutowym reguluje Instrukcja Zasady zarządzania ryzykiem walutowym w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu.
3. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz Klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.
4. Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.
5. Raporty w zakresie ryzyka walutowego są przekazywane z częstotliwością miesięczną Zarządowi Banku i kwartalną Radzie Nadzorczej Banku.
6. W procesie zarządzania ryzykiem walutowym uczestniczą:
  - 1) Rada Nadzorcza:
    - a) zatwierdza politykę zarządzania ryzykiem walutowym,
    - b) zatwierdza strukturę organizacyjną zarządzania ryzykiem zapewniającą rozdzielenie funkcji oceny ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje,
    - c) sprawuje nadzór nad realizacją Strategii zarządzania ryzykiem walutowym oraz nad realizacją planu ekonomiczno-finansowego,
    - d) akceptuje (w ramach planu ekonomiczno-finansowego) i dokonuje okresowego przeglądu poziomu podejmowanego ryzyka oraz systemu zarządzania ryzykiem w Banku.
    - e) zapoznaje się okresowo z oceną systemu kontroli ryzyka walutowego w Banku, na podstawie wyników audytu wewnętrznego.
  - 2) Zarząd:
    - a) odpowiada za skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem, w tym za organizację i całokształt procesu zarządzania,
    - b) w ramach procesu określa zasady polityki zarządzania ryzykiem, metody pomiaru ryzyka (w tym limity ryzyka walutowego) i kontroli, zasady systemu informacji,
    - c) zatwierdza regulaminy produktowe, instrukcje i procedury,
    - d) podejmuje działania w celu minimalizowania negatywnych skutków ryzyka walutowego,

- e) zapewnia pracownikom zdobycie niezbędnej wiedzy i umiejętności oraz niezbędne wsparcie informatyczne,
  - f) przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat poziomu ryzyka i metod oraz efektów zarządzania tym ryzykiem.
- 3) Prezes Zarządu:
- a) odpowiada za prawidłowe zarządzanie ryzykiem w skali Banku,
  - b) sprawuje bezpośredni nadzór nad realizacją zadań przez pracowników stanowisk ZRA,
  - c) opiniuje założenia strategii oraz wewnętrzne uregulowania (instrukcje i procedury, limity),
- 4) Wiceprezes Zarządu ds. finansowo-księgowych:
- sprawuje bezpośredni nadzór nad realizacją zadań przez Głównego księgowego i podległych mu pracowników oraz pracowników stanowisk kasowo-skarbcowych w zakresie dokonywania czynności związanych z zarządzaniem pozycjami walutowymi oraz płynnością walutową,
- 5) Pracownik stanowiska ZRA:
- a) sporządza dzienne raporty rachunków pozycji walutowych oraz dokonuje ich bieżącej analizy wg przyjętych metod, określonych w Instrukcji przy wykorzystaniu systemu informatycznego,
  - b) prowadzi codzienny monitoring kształtowania się pozycji walutowych oraz przekazuje informacje w tym zakresie Głównemu księgowemu,
  - c) sprawuje kontrolę nad przestrzeganiem przyjętych limitów, a w przypadku przekroczenia przygotowuje propozycje podjęcia działań w celu ich przywrócenia do odpowiedniego poziomu,
  - d) przeprowadza w okresach miesięcznych test warunków skrajnych,
  - e) dokonuje wyliczeń wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka wg przyjętej metody, określonej w Instrukcji Oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu,
  - f) uwzględnia elementy działalności związanej z walutami w analizie i ocenie pozostałych ryzyk (płynności, stopy procentowej, operacyjnego),
  - g) przekazuje Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej sprawozdania zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej,
  - h) opracowuje i przedkłada Zarządowi projekty polityki, regulacji wewnętrznych i ich zmian w zakresie zarządzania ryzykiem, w tym propozycje limitów,
  - i) współpracuje z Głównym księgowym oraz pracownikami księgowości i komórek zawierających transakcje z klientami.
- 6) Główny księgowy:
- a) jest odpowiedzialny za zarządzanie rachunkami bieżącymi Banku w walutach, prowadzonymi przez Bank BPS SA,
  - b) podejmuje decyzje dotyczące domykania pozycji walutowych,
  - c) podejmuje decyzje w zakresie lokowania środków walutowych w Banku Zrzeszającym,
  - d) sprawuje bezpośredni nadzór nad realizacją zadań przez podległych pracowników stanowisk księgowości.
- 7) upoważnieni Pracownicy stanowisk operacyjnych:

wykonują czynności w zakresie obsługi klientów w oparciu o poszczególne uregulowania produktowe oraz przekazują niezbędne informacje dotyczące operacji walutowych odpowiednio właściwym merytorycznie pracownikom stanowisk ds. księgowości, ds. skarbcowych oraz ZRA.

- 8) Pracownik stanowiska ds. księgowości:
  - a) odpowiada za poprawne rozliczenie i zaksięgowanie transakcji zawartych przez Głównego księgowego, upoważnionych pracowników stanowisk ds. rozliczeń i depozytów,
  - b) rozlicza operacje walutowe uznające i obciążające rachunki bieżące Banku w Banku Zrzeszającym,
  - c) zgłasza do Banku Zrzeszającego deklarowane kwoty środków na lokaty,
  - d) dokonuje analizy zgodności stanu sald na rachunkach bieżących Banku poprzez kontrolę bilansu walutowego oraz weryfikację zgodności stanów poszczególnych rachunków, z podziałem na poszczególne waluty, z wyciągami z tych rachunków w Banku Zrzeszającym,
  - e) współpracuje z pracownikiem stanowiska ZRA w zakresie kształtowania się pozycji walutowych;
- 9) Pracownik stanowiska kasowo-skarbcowego wykonuje czynności określone w Instrukcji Zasady zarządzania płynnością (...) w zakresie utrzymania optymalnego poziomu gotówki w walutach.
- 10) Pracownik wykonujący obowiązki sprawozdawcze - współpracuje z pracownikiem stanowiska ZRA w zakresie wymogu kapitałowego oraz sporządza zgodnie z obowiązującymi wymogami formularze sprawozdawcze na potrzeby NBP.

3. Ryzyko operacyjne

1. Ryzyko operacyjne – jest to możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, w tym również ryzyko prawne. Definicja nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym.
2. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym reguluje Instrukcja Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu.
3. Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.
4. Cel ten jest realizowany poprzez:
  - 1) identyfikację ryzyka operacyjnego w określonych obszarach działania Banku.
  - 2) utworzenie bazy danych w celu gromadzenia informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego i stratach powstających w wyniku zakłóceń w działalności Banku.
  - 3) monitorowanie i raportowanie incydentów. W tym celu wykorzystywane są zestawienia tworzone za pomocą programu OperNet oraz tworzone są inne zestawienia pomocnicze (m.in.: wartościowe i ilościowe incydentów – Załącznik Nr 12).
  - 4) tworzenie mapy ryzyka w celu określenia działań zmierzających do zmniejszenia skutków ryzyka operacyjnego.
  - 5) wykorzystanie mapy ryzyka operacyjnego w opracowaniu „Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym” (zawierającej min. plan nakładów inwestycyjnych),

- „Polityki kadrowej” itp., stanowiących element założeń do planu ekonomiczno-finansowego.
- 6) kontrolę i ocenę procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.
  - 7) ograniczanie skutków ryzyka operacyjnego.
  - 8) gromadzenie informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego mających miejsce w najbliższym otoczeniu Banku oraz w miarę możliwości o sposobach porycia strat ww. zdarzeń i podjętych działaniach mitygujących.
  - 9) przywrócenie (możliwie najszybsze) dostępności systemów informatycznych, które uległy awarii, w celu minimalizacji wpływu tych awarii na pracę użytkowników.
5. Łącznie z przeglądem Instrukcji Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym (z częstotliwością co najmniej roczną) dokonywany jest w Banku przegląd i weryfikacja procesów kluczowych pod kątem ich zgodności z obowiązującymi w Banku procedurami, za przeprowadzenie których odpowiada powołana na tę okoliczność Komisja. Zadaniem Komisji jest przygotowanie arkuszy spisowych procesów i sporządzenie protokołu zawierającego wnioski z przeprowadzonej, okresowej weryfikacji procesów. Na podstawie identyfikacji i weryfikacji procesów sporządzona zostaje mapa procesów Banku grupująca procesy na kluczowe i krytyczne. Mapa procesów stanowi załącznik do Protokołu Komisji inwentaryzacyjnej.
6. Ryzyko operacyjne monitorowane jest we wszystkich obszarach działania Banku, z zastosowaniem mechanizmów zapewniających szybkie wykrycie i weryfikację słabości występujących w systemie zarządzania ryzykiem operacyjnym.
7. Raporty w zakresie ryzyka operacyjnego są przekazywane z częstotliwością kwartalną Radzie Nadzorczej i Zarządowi Banku.
8. W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą:
- 1) Rada Nadzorcza:
    - a) pełni nadzór nad realizacją przyjętej Polityki, zatwierdza jej założenia oraz dokonuje okresowej oceny efektywności zarządzania ryzykiem, a w razie konieczności zleca poddanie jej rewizji,
    - b) zatwierdza przygotowaną przez Zarząd strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka,
    - c) zatwierdza docelowy profil ryzyka operacyjnego oraz tolerancję / apetyt na ryzyko, zawarte w Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym,
    - d) zapewnia, by członkowie Zarządu posiadali odpowiednią wiedzę i kwalifikacje, zapewniające realizację Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym,
    - e) dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku,
    - f) sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność,
    - g) nadzoruje funkcjonowanie obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.
  - 2) Zarząd odpowiada za prawidłowe funkcjonowanie systemu i procesu zarządzania ryzykiem, w tym:
    - a) określa strategię, organizację i zasady funkcjonowania procesu zarządzania ryzykiem,
    - b) określa ogólny, akceptowalny poziom ryzyka (limity),
    - c) określa sposób zastosowania instrumentów zarządzania ryzykiem,
    - d) zapewnia niezbędne wsparcie techniczne i informatyczne,
    - e) zapewnia kształtowanie świadomości ryzyka wśród personelu,
    - f) zapewnia kształtowanie kultury organizacyjnej oraz odpowiedniego środowiska postaw moralnych i etycznych,
    - g) zapewnia doskonalenie kwalifikacji pracowników,

- h) okresowo informuje Radę Nadzorczą o profilu ryzyka, efektach zarządzania ryzykiem oraz realizacji założeń Polityki,
  - i) sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem poprzez kontrolę wewnętrzną funkcjonalną i audyt wewnętrzny,
  - j) przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, jego skutków i metod zarządzania ryzykiem operacyjnym,
  - k) zapewnia integrację systemu zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego z systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym,
  - l) zapewnia, aby obszary technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego były zarządzane w sposób poprawny i efektywny.
- 3) Nadzorujący Członek Zarządu pełni nadzór nad funkcjonowaniem systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, jego odpowiedzialność obejmuje:
- a) koordynowanie elementów procesu zarządzania w jednostkach / komórkach,
  - b) zapewnienie ciągłości procesów biznesowych - w ramach posiadanych kompetencji,
  - c) podejmowanie decyzji o zastosowaniu mechanizmów zabezpieczających - w ramach posiadanych kompetencji,
  - d) nadzór nad realizacją standardów zarządzania ryzykiem,
  - e) nadzór nad zarządzaniem sytuacjami kryzysowymi, w tym podejmowanie decyzji o uruchomieniu planu awaryjnego.
- 4) Kadra kierownicza wszystkich szczebli odpowiada w zakresie swoich kompetencji za:
- a) realizację zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem,
  - b) podejmowanie – w ramach posiadanych kompetencji – przedsięwzięć ograniczających ryzyko,
  - c) współpracę nadzorowanych komórek ze stanowiskiem ZRA,
  - d) wdrażanie rozwiązań zabezpieczających i mechanizmów wskazanych przez Zarząd,
  - e) sprawowanie kontroli wewnętrznej na kierowanym odcinku pracy i monitorowanie realizacji zaleceń pokontrolnych.
- 5) Radca prawny jest odpowiedzialny za:
- a) adekwatne doradztwo Zarządowi Banku w kwestiach prawa,
  - b) monitorowanie stanu prawnego oraz przedkładanie według potrzeb informacji o zmianach w systemie prawa z zakresu funkcjonowania Banku wraz z fachowym komentarzem,
  - c) sprawowanie kontroli legalności działania w celu zapewnienia zgodności wewnętrznych uregulowań, zawieranych umów z przepisami prawa.
- 6) Pracownik stanowiska ZRA pełni funkcję jednostki ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym w obszarze identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka i zostają powierzone mu zadania w zakresie:
- a) identyfikacji, pomiaru i oceny zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla wszystkich obszarów działalności banku oraz wszelkich nowych produktów, procesów i systemów,
  - b) opracowania metod redukcji ryzyka lub działań zabezpieczających, w tym opracowanie i weryfikacja regulaminów, procedur, instrukcji związanych z ryzykiem operacyjnym,
  - c) okresowego przetwarzania i przygotowywania informacji sprawozdawczych związanych z ryzykiem operacyjnym na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej,
  - d) proponowania działań, zmierzających do utrzymania ryzyka operacyjnego na akceptowalnym poziomie.

- e) współpracowania z merytorycznie właściwymi jednostkami/komórkami w zakresie realizowanych zadań,
  - f) prowadzenia zbioru dokumentacji w zakresie zgłaszania i ewidencjonowania incydentów oraz raportowania ryzyka,
  - g) dokonywania na bieżąco analiz i weryfikacji danych, zawartych w zgłoszeniach incydentów oraz porównań rejestrowanych strat z ewidencją rachunkową,
  - h) badania zachodzących związków pomiędzy incydentami a naruszeniami zasobów oraz innymi rodzajami ryzyka,
  - i) dokonywania w celu ujawnienia słabości i zagrożeń analiz źródeł i czynników ryzyka, w tym przy wykorzystaniu Załącznika - Ankieta samooceny czynników ryzyka operacyjnego,
  - j) uczestniczenia w obliczaniu dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne wg przyjętej metody, określonej w Instrukcji Oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu.
- 7) Kadra pracownicza:
- a) identyfikuje i rejestruje incydenty na odpowiednim formularzu,
  - b) uczestniczy w wyjaśnianiu przyczyn ich powstawania i proponuje rozwiązania zabezpieczające,
  - c) wdraża wskazane przez przełożonych środki ochrony zasobów,
  - d) ma obowiązek dbania o bezpieczeństwo informacji przetwarzanych w środowisku teleinformatycznym. W przypadku wystąpienia incydentów naruszenia bezpieczeństwa, pracownikom zabrania się wykorzystywania słabości i luk odkrytych w zabezpieczeniach.
- 8) Stanowiska ds. Informatyki - zakres zadań i odpowiedzialności regulują procedury z zakresu zarządzania systemami informatycznymi i bezpieczeństwa informatycznego Banku.
- 9) Za obliczenie minimalnego wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne wg przyjętej metody, określonej w Instrukcji Oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu jest odpowiedzialny Główny księgowy.

4. Ryzyko płynności i finansowania

1. Ryzyko płynności – zagrożenie, utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.
2. Ryzyko finansowania – zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązywania się przez bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.
3. Utrzymywanie odpowiedniej płynności oznacza posiadanie lub łatwy dostęp do dostatecznej ilości środków finansowych, aby sprostać obecnemu lub potencjalnemu zapotrzebowaniu na te środki ze strony deponentów lub kredytobiorców.
4. Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.
5. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):
  - 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,

- 2) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej,
- 3) utrzymanie nadzorczych miar płynności.
6. Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku. Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.
7. Polityka stosowana przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem płynności polega na dążeniu do utrzymania optymalnej struktury aktywów i pasywów zapewniającej konkurencyjność na rynku, osiągnięcie zaplanowanego wyniku finansowego przy jednoczesnym zabezpieczeniu odpowiedniego poziomu płynności poszczególnych przedziałów płatności aktywów i pasywów.
8. Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według płynności, bezpieczeństwa, rentowności.
9. W obszarze zarządzania płynnością realizowane są następujące działania:
  - 1) utrzymywanie odpowiedniej pozycji płynności zgodnej z zapotrzebowaniem na płynność oraz jej prognozowanie,
  - 2) identyfikacja zagrożeń, pomiar i analiza ryzyka, monitorowanie płynności, w tym kontrola przestrzegania limitów, przewidziana alokacja kapitału na ryzyko,
  - 3) przygotowana reakcja na zagrożenia dla utrzymania płynności, w tym decyzje o uruchomieniu i realizacji planów oraz procedur awaryjnych,
  - 4) kontrola wewnętrzna i weryfikacja poprawności działania procesu zarządzania ryzykiem płynności,
  - 5) modyfikacja przyjętych założeń oraz metod.
10. W procesie zarządzania ryzykiem płynności Bank wykorzystuje różne metody jego pomiaru i oceny, w tym:
  - 1) ocenę pozycji płynnościowej na bazie dziennej i śróddziennej,
  - 2) badanie luki płynności kontraktowej i urealnionej,
  - 3) nadzorcze miary płynności krótkoterminowej i długoterminowej,
  - 4) wskaźnik LCR,
  - 5) system limitów,
  - 6) wskaźniki pomocnicze pozwalające na ocenę istotnych z punktu widzenia płynności obszarów,
  - 7) badanie stabilności i koncentracji bazy depozytowej,
  - 8) plan pozyskania środków obcych uznanych za stabilne źródło finansowania.
  - 9) pogłębioną analizę płynności długoterminowej.
11. Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów.
12. Bank przeprowadza w okresach kwartalnych symulacje sytuacji kryzysowych w wariantach kryzysu wewnątrz Banku, kryzysu w systemie bankowym oraz kryzysu będącego połączeniem obu wariantów w trzech rodzajach scenariuszy tj. najmniej negatywnym, prawdopodobnym oraz najgorszym z wyłączeniem wpływów stanowiących nadwyżkę płynności, a także otrzymanych zobowiązań pozabilansowych. Oszacowany „horyzont przeżycia” w każdym przypadku wynosi powyżej miesiąca co oznacza, że Bank w swoim portfelu posiada duży wolumen aktywów płynnych o wysokiej jakości, które umożliwią finansowanie zarówno

działalności bieżącej, jak i w dłuższym okresie. Bank posiada awaryjne źródła finansowania, których struktura i wysokość jest regularnie monitorowana.

Plan awaryjny Banku uruchamiany jest w sytuacji zagrożenia utraty płynności na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka. O zagrożeniu utraty płynności świadczą symptomy sytuacji kryzysowej, które bank analizuje.

13. W okresie całego 2016 roku Bank utrzymywał nadwyżkę nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych, jako zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności, włączając w to utratę lub ograniczenie niezabezpieczonych i dostępnych w normalnych warunkach zabezpieczonych źródeł finansowania. W skład wysokiej jakości nieobciążonych aktywów płynnych wchodziły m.in.: uznawane jako zabezpieczenie przez NBP papiery wartościowe (bony pieniężne, obligacje skarbowe).
Według stanu na 31.12.2016 r. aktywa płynne wchodzące w skład nadwyżki płynności wyniosły 41.592,52 tys.zł.
14. W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uwzględniono strukturę i kompetencje wynikające z Regulaminu Organizacyjnego Banku.
15. Od 01.01.2016r. Bank funkcjonuje w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (IPS). Stanowi to dodatkowy element zabezpieczenia płynności i daje możliwość pozyskania (na podstawie zawartych umów) awaryjnego finansowania powstałych niedoborów płynności. Ogranicza to także ryzyko dostępu do finansowania na wypadek obniżenia oceny kredytowej Banku.
16. Polityka Banku dotycząca informacji zarządczej w zakresie ryzyka płynności polega na odpowiednio szybkim i częstym dostarczaniu Kierownictwu Banku informacji nt. płynności, aby odpowiednio zarządzać pozycją płynności Banku, w celu wykonywania zobowiązań płatniczych w warunkach normalnych i skrajnych. Raporty w zakresie ryzyka płynności wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są:
  - 1) co miesiąc Zarządowi Banku,
  - 2) co kwartał Radzie Nadzorczej Banku.
17. Kluczowe znaczenie dla Banku ma kształtowanie się płynności w okresie do 1 miesiąca, która wymaga stałej i bieżącej oceny, aby zapewnić odpowiedni poziom rezerwy płynności.
18. W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniu na środki płynne w sytuacjach kryzysowych, Bank utrzymuje odpowiednią wielkość zdywersyfikowanych aktywów płynnych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych. Składniki nadwyżki płynności wg stanu na 31.12.2016 r. zaprezentowano poniżej.

Tabela 1. Składniki nadwyżki płynności wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Składniki nadwyżki płynnej	
Nadwyżka płynności (w tys.zł.)	41.592,52
Kasa	3.669,63
Środki na rachunku bieżącym w BZ	22,89
Obligacje skarbowe	10.000,00
Bony pieniężne	27.900,00

19. Bank analizuje poziom płynności w ujęciu krótko- i średnioterminowym. Zgodnie z Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Bank Spółdzielczy w Nowym Sączu dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności na każdy dzień

sprawozdawczy. Normy te dotyczą zarówno płynności krótkoterminowej (M1 i M2) jak długoterminowej (M3 i M4)

Tabela 2. Nadzorcze miary płynności wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Wskaźnik		Stan na 31.12.2016r.
M1	Luka płynności krótkoterminowej (tys.zł.)	43.651,49
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,53
M3	Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych funduszami własnymi	2,63
M4	Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,80

20. Zgodnie z wymogami nałożonymi przez Rozporządzenie CRR oraz wydanymi do niego aktami delegowanymi, Bank oblicza w każdym dniu roboczym wskaźnik LCR, który obrazuje w jakim stopniu Bank jest zabezpieczony przed sytuacją skrajną, która utrzymuje się przez okres 30 dni, wynikającą z zakłócenia równowagi pomiędzy wpływami i wypływami płynności. Bank Spółdzielczy w Nowym Sączu odnotował na dzień 31.12.2016r. wskaźnik LCR na poziomie 332%.
21. W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów, dokonuje się analizy rozkładu ich zapadalności/wymagalności w poszczególnych przedziałach czasowych obliczając wskaźniki tzw. luki płynności. Luka jest wyliczana w przedziałach czasowych:
- 1) a`vista – stan na dany dzień,
  - 2) powyżej 1 dnia do 7 dni,
  - 3) powyżej 7 dni do 1 m-ca,
  - 4) powyżej 1 m-ca do 3 m-cy,
  - 5) powyżej 3 m-cy do 6 m-cy ,
  - 6) powyżej 6 do 12 m-cy i powyżej tego okresu.

Tabela 3. Zestawienie luki skumulowanej wg terminów urealnionych wg stanu na 31.12.2016 r.

Luka wg stanu na 31.12.2016r.	A`vista	Powyżej 1 dnia do 7 dnia	Powyżej 7 dni do 1-mca	Powyżej 1-m-ca do 3 mcy	Powyżej 3 m-cy do 6 mcy	Powyżej 6 m-cy do 12 m-cy	Powyżej 1 roku
Wskaźnik skumulowanej luki płynności	0,31	0,71	0,88	0,97	0,85	0,90	1,06

22. Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty osób prywatnych oraz podmioty sektora małych i średnich przedsiębiorstw – udział depozytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej na 31 grudnia 2016r. wyniósł 75,67%. Bank nie pozyskuje depozytów oferowanych wyłącznie drogą elektroniczną. Uzupełnieniem działalności depozytowej są środki budżetowe (JST). Bank opiera swoją działalność kredytową o depozyty stabilne. Wskaźnik stabilności bazy depozytowej na 31.12.2016r. wyniósł 71,25 %.
23. Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności i na ich podstawie ustala założenia do przeprowadzania testów warunków skrajnych, polegających na sprawdzeniu sytuacji w jakiej znalazłby się Bank w przypadku zaistnienia sytuacji nieoczekiwanej i jednoczesnej konieczności utrzymania nadzorczych miar płynności na wymaganym przepisami prawa poziomie. Przeprowadzony test warunków skrajnych zakładający nagły spadek zobowiązań

bieżących i terminowych od sektora niefinansowego i budżetowego o 20%, przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wartości współczynnika płynności krótkoterminowej (M2) oraz współczynnika pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4) na poziomie minimum 1,00 wykazał, że wskaźniki zostały dotrzymane. W celu oszacowania dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko płynności, przeprowadzany jest test warunków skrajnych zakładający nagły odpływ 20% aktywów płynnych, wyliczanych w badaniu poziomu wskaźnika LCR, przy jednoczesnym założeniu utrzymania wskaźnika LCR na poziomie min. 0,70. Ponieważ po przeprowadzeniu testu wskaźnik LCR utrzymywał się powyżej wymaganego minimalnego stanu, nie wystąpiła konieczność alokowania kapitału na ryzyko płynności. Przeprowadzony test odwrócony polegający na określeniu maksymalnych wpływów, przy których miara LCR osiągnie poziom minimalnego limitu wskazuje na wysokie zabezpieczenie płynności płatniczej Banku.

24. W procesie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania uczestniczą:

1) Rada Nadzorcza:

- a) sprawuje nadzór nad zgodnością strategii w zakresie zarządzania płynnością z ogólną strategią i planem finansowym Banku,
- b) zatwierdza założenia strategii zarządzania płynnością, w tym maksymalny poziom ryzyka płynności, jakie może obciążać Bank oraz strukturę bilansu,
- c) zatwierdza przygotowaną przez Zarząd strukturę organizacyjną Banku, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka płynności,
- d) zatwierdza metody szacowania wymogów wewnętrznych, limity alokacji kapitału z tytułu ryzyka płynności oraz założenia do przeprowadzanych testów warunków skrajnych,
- e) zapewnia, by członkowie Zarządu i odpowiedni pracownicy posiadali właściwe kompetencje,
- f) dokonuje okresowej oceny poziomu ryzyka płynności na podstawie informacji przedstawianych przez Zarząd.

2) Zarząd Banku:

- a) odpowiada za organizację i całokształt procesu zarządzania ryzykiem, w tym określa zasady polityki zarządzania ryzykiem, strukturę bilansu, metody i techniki pomiaru ryzyka, zasady systemu informacji,
- b) podejmuje decyzje dotyczące kształtowania struktury bilansu oraz struktury płatności aktywów i pasywów (poprzez odpowiednią parametryzację produktów),
- c) podejmuje decyzje dotyczące kształtowania akceptowalnego poziomu ryzyka oraz realizacji wyznaczonych celów,
- d) dokonuje okresowych ocen ryzyka na posiedzeniach,
- e) dokonuje przeglądu założeń, scenariuszy oraz rezultatów testów warunków skrajnych, zapewnienia, aby testy warunków skrajnych były analizowane odpowiednio konserwatywnie, bez względu na bieżącą sytuację płynnościową Banku, a rezultaty przeprowadzonych testów warunków skrajnych były wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem,
- f) odpowiada za regularne raportowanie wniosków z testów warunków skrajnych Radzie Nadzorczej,
- g) uruchamia odpowiednie do sytuacji plany awaryjne,

- h) zapewnia pracownikom uczestniczącym w procesie zarządzania ryzykiem zdobycie niezbędnej wiedzy i umiejętności oraz niezbędne wsparcie informatyczne,
  - i) wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka płynności od działalności operacyjnej,
  - j) sprawuje nadzór nad całym systemem zarządzania ryzykiem,
  - k) zapewnia okresową informację dla Rady Nadzorczej przedstawiającą w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny wielkość ryzyka płynności w działalności Banku,
  - l) odpowiada za system informacji zarządczej i poprawność polityki informacyjnej (ujawnień) w zakresie zarządzania ryzykiem płynności.
- 3) Prezes Zarządu:
- a) w ramach podziału obszarów nadzoru pomiędzy członków Zarządu, odpowiada za zapewnienie płynności Banku,
  - b) przekazuje właściwym komórkom decyzje Zarządu do wykonania,
  - c) nadzoruje działania w ramach Planu awaryjnego,
  - d) sprawuje bezpośredni nadzór nad realizacją zadań przez pracowników stanowisk ZRA,
  - e) weryfikuje i zatwierdza wyliczenia nadzorczych miar płynności,
  - f) odpowiada za przekazanie do KNF zestawienia nadzorczych miar płynności oraz powiadomienie Komisji w przypadkach ukształtowania się miar nadzorczych poniżej obowiązujących wymogów,
  - g) opiniuje założenia strategii oraz wewnętrzne uregulowania (instrukcje i procedury), limity, a także regulacje dotyczące nowo wprowadzanych produktów.
- 4) Wiceprezes ds. finansowo-księgowych:
- a) sprawuje nadzór nad bezpieczeństwem finansowym Banku, polityką inwestycyjną,
  - b) nadzoruje i podejmuje decyzje związane z kształtowaniem płynności bieżącej i gotówkowej,
  - c) sprawuje nadzór nad realizacją zadań przez Głównego księgowego i podległych mu pracowników oraz pracowników stanowisk kasowo-skarbcowych w zakresie dokonywania czynności związanych z zarządzaniem płynnością w tym rozpoznawania zapotrzebowania Banku na środki płynne,
- 5) Pracownik Stanowiska ZRA:
- a) jest odpowiedzialny za gromadzenie, przetwarzanie informacji, pomiar i monitorowanie poziomu ryzyka płynności Banku oraz jego sprawozdawanie w oparciu o przyjęte normy i procedury zawarte w Instrukcji oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych,
  - b) sporządza do końca każdego miesiąca prognozy kształtowania się płynności w ciągu kolejnych 12- tu miesięcy,
  - c) sporządza pogłębioną analizę płynności długoterminowej,
  - d) prognozuje każdego dnia roboczego kształtowanie się nadzorczych miar płynności na dzień następny oraz przekazuje komórce księgowości niezbędne informacje do podjęcia czynności w celu zapewnienia ich wymaganej wielkości,

- e) dokonuje każdego dnia roboczego obliczeń nadzorczych miar płynności oraz przekazuje wyniki wraz z niezbędnymi informacjami Prezesowi Zarządu,
  - f) bieżąco monitoruje kształtowanie się terminów płatności kluczowych pozycji aktywów i pasywów pod kątem stałego utrzymania wymaganej wielkości miar nadzorczych oraz optymalnej wielkości środków na rachunkach bieżących w Banku BPS SA,
  - g) dokonuje miesięcznych analiz ryzyka płynności, jego wpływu na sytuację ekonomiczną Banku, w tym kształtowania się limitów, wskaźników, stabilności bazy depozytowej, stabilności źródeł finansowania oraz pozostałych czynników związanych z planowaną i rzeczywistą płynnością,
  - h) opracowuje, przy wykorzystaniu programów informatycznych, okresowe sprawozdania i raporty dotyczące tego obszaru na potrzeby Zarządu oraz Rady Nadzorczej w ramach wewnętrznego raportowania,
  - i) analizuje wpływ obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko płynności Banku,
  - j) przedkłada Zarządowi za pośrednictwem Prezesa Zarządu propozycje rozwiązań, wielkości limitów w tym obszarze pod kątem kształtowania akceptowalnego poziomu ryzyka,
  - k) dokonuje okresowego (miesięcznego) wyznaczenia (aktualizacji) wymogu kapitałowego,
  - l) prowadzi zbiory dokumentacji związanej z wykonywaniem zadań przypisanych temu stanowisku,
  - m) współpracuje z Głównym księgowym, stanowiskami księgowości, kasowo – skarbcowymi oraz pozostałymi w zakresie wykonywanych zadań.
- 6) Główny księgowy (lub osoba zastępująca):
- a) odpowiada za utrzymanie środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku, w tym – likwidowanie przejściowych niedoborów środków oraz utrzymanie rezerwy obowiązkowej na wymaganym przepisami NBP poziomie,
  - b) odpowiada za zarządzanie pozostałymi rachunkami Banku w Banku BPS SA,
  - c) podejmuje decyzje dotyczące przemieszczania oraz pozyskiwania środków, lokowania na rynku lokat międzybankowych oraz transakcji papierami wartościowymi (np. bonami pieniężnymi NBP, bonami skarbowymi, obligacjami),
  - d) odpowiada za prawidłowość i bezpieczeństwo zawieranych transakcji,
  - e) odpowiada za maksymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka płynności),
  - f) odpowiada za rentowność transakcji dokonywanych na rynku pieniężnym i papierów wartościowych,
  - g) sprawuje bezpośredni nadzór nad realizacją zadań przez podległych pracowników stanowisk księgowości,
- 7) Dyrektorzy Oddziałów są odpowiedzialni za zapewnienie optymalnego poziomu gotówki w kasach nadzorowanych Oddziałów i POK. Zadania Dyrektora Oddziału obejmują:
- a) bieżące monitorowanie stanu gotówki w kasach i bankomatach administrowanych przez Oddział,

- b) bieżące monitorowanie kształtowania się limitów pogotowia kasowego,
  - c) prognozowanie zapotrzebowania na gotówkę,
  - d) podejmowanie decyzji o potrzebie zasileń lub odprowadzeń gotówki (kas przypisanych Oddziałowi),
  - e) bieżącą współpracę ze stanowiskiem kasowo-skarbcowym w Centrali w zakresie zasileń lub odprowadzeń gotówki.
- 8) Pracownik Stanowiska księgowości:
- a) jest odpowiedzialny za codzienne monitorowanie poziomu salda na rachunkach bieżących w BPS SA w celu efektywnego wykorzystania środków i zabezpieczenia środków na bieżące rozliczenia Banku,
  - b) zna specyfikę potrzeb biznesowych rządzących terminami przepływów płynności oraz śróddziennym zapotrzebowaniem na środki w podziale na istotne rodzaje działalności Banku, w tym w szczególności: działalność kredytowa: wypłaty kredytów, działalność depozytowa: zrywanie lub wypłaty depozytów, rozliczenia dokonywane na rzecz klientów oraz kluczowych klientów,
  - c) identyfikuje kluczowe momenty w ciągu dnia i okoliczności, w których przepływy płynności i możliwe zapotrzebowanie na środki płynne w ciągu dnia mogą być szczególnie wysokie,
  - d) księguje operacje uznające i obciążające rachunek bieżący Banku w danym dniu, biorąc pod uwagę wszystkie czynniki kształtujące poziom rachunku i na tej podstawie ustala saldo rachunku na koniec dnia,
  - e) w przypadku prognozowanego niedoboru środków na rachunku bieżącym powiadamia niezwłocznie Głównego księgowego o kwocie niedoboru oraz proponuje rozwiązania jego zlikwidowania zgodnie z przyjętym algorytmem postępowania,
  - f) ustala kwotę rzeczywistego stanu wolnych środków do ulokowania,
  - g) proponuje kwoty i terminy na jakie mają zostać ulokowane wolne środki (lokaty w BPS SA na dłuższe okresy) oraz wylicza kwotę na lokatę typu O/N,
  - h) współpracuje na bieżąco z pracownikiem stanowiska ZRA i Głównym księgowym pod kątem regulacji bieżącej płynności oraz spełniania codziennych norm nadzorczych,
  - i) realizuje transakcje (np. lokaty, papiery wartościowe) zgodnie z podjętymi decyzjami.
- 9) Pracownik Stanowiska kasowo - skarbcowego:
- a) jest odpowiedzialny za zapewnienie optymalnego stanu gotówki w placówkach Banku oraz przepływy gotówki pomiędzy placówkami,
  - b) sprawdza stan gotówki w skarbcu i kasach na początek dnia,
  - c) bieżąco monitoruje poziom gotówki w skarbcu oraz kształtowanie się limitów pogotowia,
  - d) współpracuje z pracownikami kas w placówkach w kwestiach zapotrzebowania na gotówkę lub jej odprowadzenia,
  - e) współpracuje w kwestiach przepływów gotówki ze stanowiskiem księgowości oraz pozostałymi komórkami (wypłaty dużych kwot kredytów, depozytów),
  - f) ustala stan gotówki pozostającej w dyspozycji Banku,
  - g) ustala stan gotówki odprowadzanej do Banku Zrzeszającego na rachunek Banku lub określa zapotrzebowania na gotówkę,

- h) wykonuje czynności związane z przyjmowaniem gotówki od placówek, zasilanie ich w gotówkę oraz odprowadzeniem do BPS SA;
- 10) Pracownicy Stanowisk oszczędności oraz kredytów zobowiązani są do:
  - a) ustalania kwot większych planowanych wypłat z rachunków klientów,
  - b) ustalania wypłat kredytów jak również bieżącego informowania w tych sprawach pracowników stanowisk kasowo – skarbcowego i księgowości,
  - c) realizacji Strategii, planów i polityk Banku w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów,
  - d) zgłaszania kierownictwu informacji o niepokojących sygnałach, mogących wpłynąć niekorzystnie na sytuację Banku (obserwacja zachowań klientów),
  - e) dbania o jak najlepszy wizerunek Banku oraz do rzetelnej obsługi klientów,
  - f) kształtowania pozytywnej relacji z klientami Banku

5. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

1. Ryzyko stopy procentowej to ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji wrażliwości na zmiany stóp procentowych.
2. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach niezagrożających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.
3. Cel ten jest realizowany poprzez:
  - 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych aby ograniczyć ryzyko bazowe oraz ryzyka przeszacowania,
  - 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych), żeby utrzymać odpowiednią do skali działalności stabilną bazę depozytową oraz dochodowy portfel kredytowy,
  - 3) codzienną realizację polityki stóp procentowej w procesie sprzedaży produktów bankowych.
4. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową odbywa się poprzez:
  - 1) kształtowanie oprocentowania aktywów i pasywów,
  - 2) wydłużanie terminów aktywów bądź pasywów poprzez szersze zastosowanie instrumentów o stałej stopie procentowej,
  - 3) skracanie terminów aktywów bądź pasywów poprzez zwiększanie udziału instrumentów o zmiennej stopie procentowej,
  - 4) zmianę długości zapadalności aktywów o oprocentowaniu stałym,
  - 5) zwiększenie liczby umów z klauzulą możliwej zmiany oprocentowania,
  - 6) zmniejszenie lub zwiększenie zaangażowania aktywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych w aktywach ogółem.
5. Bank dokonuje pomiaru i monitorowania ryzyka stopy procentowej w oparciu o następujące metody:
  - 1) raport luki – metoda oparta na analizie luki stopy procentowej,
  - 2) metodę symulacji wpływu zmian oprocentowania na wynik finansowy i fundusze własne z wykorzystaniem limitów,
  - 3) analizę kształtowania się przedterminowych spłat kredytów i wypłat depozytów,
  - 4) analiza struktury aktywów i pasywów wrażliwych,
  - 5) raport kształtowania się marży,
  - 6) wskaźniki.
6. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej dla wszystkich walut łącznie, z uwagi na fakt, że skala działalności walutowej prowadzonej w Banku jest nieznacząca.

7. Profil ryzyka stopy procentowej występującego w Banku, ustalony w oparciu o doświadczenia historyczne obejmuje następujące główne kategorie:
  - 1) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania - wynika z niedopasowania wielkości przeszacowywanych w danym okresie czasu aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych,
  - 2) bazowe - wynika z niedoskonałej korelacji stóp procentowych produktów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to produkty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania,
  - 3) opcji klienta - wynika z jawnych lub ukrytych opcji klienta wpisanych w aktywa, pasywa i zobowiązania pozabilansowe, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych.
8. Analiza i ocena ryzyka opcji klienta obejmuje kształtowanie się stopnia spłacalności przed terminem kredytów oraz niedotrzymywania terminów deponowania (zrywalności) depozytów. Skala wcześniejszych spłat kredytów i wypłat depozytów przed terminem jest określana przy wykorzystaniu następujących wskaźników:
  - 1) wskaźnik przedterminowej spłaty kredytów w analizowanym miesiącu - obliczany jako iloraz kwoty spłaconych kredytów przed terminem w danym miesiącu do wartości portfela kredytowego na datę analizy w ujęciu procentowym. Minimalne wyprzedzenie w spłacie kredytu ustala się na 7 dni.
  - 2) wskaźnik zrywalności depozytów w analizowanym miesiącu - obliczany jako iloraz kwoty depozytów zerwanych w danym miesiącu do wartości bazy depozytowej na datę analizy w ujęciu procentowym, i przyjętej karencji po tym okresie 7 dni.

Z doświadczeń dotychczasowych (zapisów historycznych) wynika, że ten typ ryzyka ma w Banku marginalne znaczenie.
9. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z miesięczną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są:
  - 1) co miesiąc Zarządowi Banku,
  - 2) co kwartał Radzie Nadzorczej Banku.
10. W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej uczestniczą:
  - 1) Rada Nadzorcza:
    - a) sprawuje nadzór nad realizacją przyjętej strategii i polityki w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej, zatwierdza jej założenia,
    - b) zatwierdza przygotowaną przez Zarząd strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka,
    - c) zatwierdza metody szacowania wymogów wewnętrznych, limity alokacji kapitału z tytułu ryzyka stopy procentowej,
    - d) dokonuje okresowej analizy i oceny w zakresie całościowego narażenia Banku na ryzyko, w oparciu o okresowe informacje uzyskane od Zarządu Banku;
  - 2) Zarząd Banku:
    - a) odpowiada za organizację i prawidłowe funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem, w tym:
      - jest odpowiedzialny za opracowanie i wdrożenie strategii, polityki oraz procedur (instrukcji),
      - zatwierdza limity określające narażenie Banku na ryzyko stopy procentowej,
      - zapewnia pracownikom uczestniczącym w procesie zarządzania ryzykiem zdobycie niezbędnej wiedzy i umiejętności oraz niezbędne wsparcie informatyczne,
      - sprawuje nadzór nad całym systemem zarządzania ryzykiem.
    - b) dokonuje oceny stopnia narażenia Banku na ryzyko obniżenia wyniku finansowego w oparciu o raporty przedkładane przez Pracownika stanowiska ZRA,

- c) podejmuje decyzje dotyczące wysokości oprocentowania poszczególnych produktów depozytowych i kredytowych,
  - d) podejmuje bieżące decyzje operacyjne, dotyczące zabezpieczenia Banku przed ryzykiem,
  - e) raportuje kwartalnie do Rady Nadzorczej w zakresie całościowego narażenia Banku na ryzyko;
- 3) Nadzorujący Członek Zarządu:
- a) w ramach podziału zadań na szczeblu Zarządu sprawuje nadzór oraz odpowiada za prawidłowe zarządzanie ryzykiem w skali Banku,
  - b) sprawuje bezpośredni nadzór nad realizacją zadań przez Pracowników stanowisk ZRA,
  - c) opiniuje założenia strategii / polityki, wewnętrzne uregulowania (instrukcje, procedury), limity ryzyka stopy procentowej, a także regulacje dotyczące nowo wprowadzanych produktów,
- 4) Wiceprezes ds. handlowych sprawuje bezpośredni nadzór nad realizacją bieżących zadań operacyjnych przez podległych pracowników;
- 5) Główny księgowy odpowiada za prawidłowe wprowadzanie oprocentowania aktywów i pasywów w systemie informatycznym;
- 6) Dyrektorzy Oddziałów sprawują bezpośredni nadzór nad realizacją bieżących zadań operacyjnych przez podległych pracowników;
- 7) Pracownik stanowiska ZRA:
- a) jest odpowiedzialny za pomiar i monitorowanie ryzyka stopy procentowej, w oparciu o przyjęte normy i procedury,
  - b) dokonuje analiz czynników ryzyka, prognoz wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy i fundusze Banku,
  - c) opracowuje, przy wykorzystaniu programów informatycznych, okresowe (miesięczne / kwartalne) raporty i informacje dotyczące ryzyka dla Zarządu oraz Rady Nadzorczej,
  - d) przedkłada Zarządowi Banku propozycje wewnętrznych uregulowań, w tym w zakresie: polityki stóp procentowych, minimalizacji ryzyka, wielkości limitów, terminów przeszacowania aktywów i pasywów,
  - e) dokonuje badań opłacalności nowych produktów i ryzyk z nimi związanych, w tym sporządza kalkulacje stóp procentowych i marż,
  - f) monitoruje kształtowanie się poziomu marż Banku,
  - g) współpracuje z Głównym księgowym w aspekcie rentowności transakcji na rynku pieniężnym i papierów wartościowych,
  - h) dokonuje wyznaczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego wg metody określonej w Instrukcji Oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu.

6. Ryzyko braku zgodności

1. Ryzyko braku zgodności – jest to ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.
2. Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.
3. W celu ograniczania ryzyka braku zgodności w Banku podejmowane są następujące działania:
  - 1) opracowanie, wdrożenie i przestrzeganie Instrukcji Zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu, zawierającej procedury monitorowania i ograniczania tego ryzyka,

- 2) przydzielenie zadań w zakresie analizy ryzyka braku zgodności odpowiednim komórkom organizacyjnym Banku,
  - 3) identyfikacja ryzyka nowych produktów, w tym ryzyka prawnego wynikającego z wzorów umów lub groźby ryzyka braku zgodności samego produktu,
  - 4) unikanie ryzyka reputacji poprzez odpowiednią politykę związaną z klientami i transakcjami (np. unikanie kontrahentów z którymi Bank nie zamierza podejmować współpracy np. z krajów o niejasnej sytuacji prawno – politycznej, z którymi współpraca może być obciążona ryzykiem utraty reputacji, wykorzystywanie istniejących list podmiotów podejrzanych o wspieranie terroryzmu, objętych sankcjami itp. czy takich których działalność może być sprzeczna z powszechnie obowiązującymi przepisami),
  - 5) bieżące śledzenie zmian w przepisach zewnętrznych i terminowe wprowadzanie zmian do regulacji wewnętrznych, (w oparciu m.in. o wzorce Banku Zrzeszającego),
  - 6) współpraca z Bankiem Zrzeszającym w zakresie dostosowania wewnętrznych regulacji do zmian przepisów zewnętrznych,
  - 7) współpraca z dostawcami systemów informatycznych,
  - 8) przeprowadzanie okresowych weryfikacji przyjętych regulacji,
  - 9) testowanie warunków skrajnych,
  - 10) prowadzenie i stała aktualizacja rejestru regulacji wewnętrznych, obowiązujących w Banku,
  - 11) zapewnienie sprawnego przepływu informacji o zmianach przepisów,
  - 12) szkolenia pracowników,
  - 13) stosowanie zapisów zawartych w Zasadach dobrej praktyki bankowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu,
  - 14) monitorowanie przestrzegania Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych,
  - 15) modyfikacja istniejących procesów biznesowych realizowanych w Banku,
  - 16) wprowadzenie lub modyfikacja istniejących mechanizmów systemowych (praw dostępu, blokad itp.),
  - 17) stosowanie i monitorowanie mechanizmów kontrolnych,
  - 18) kontrola przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku,
  - 19) identyfikacja i ocena bieżąca ryzyka w zakresie klauzul niedozwolonych UOKiK,
  - 20) okresowy audyt przyjętych rozwiązań.
4. W obszarze zarządzania ryzykiem są realizowane następujące grupy czynności:
- 1) wykonywane w ramach zarządzania operacyjnego (bieżącego),
  - 2) związane z procesem identyfikacji, pomiaru, ewidencjonowania, monitorowania, limitowania, kontroli (stosowania mechanizmów kontrolnych, środków/mechanizmów ograniczających ryzyko) i raportowania ryzyka.
5. Raporty dotyczące procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności sporządzane są w cyklach kwartalnych dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.
6. W procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności uczestniczą:
- 1) Rada Nadzorcza:
    - a) sprawuje ogólny nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności, w tym zatwierdza założenia polityki zgodności,
    - b) dokonuje okresowej oceny efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności w oparciu o otrzymywane raporty w sprawie ryzyka oraz

- sprawozdania z przeprowadzonych kontroli wewnętrznych i audytu. Rada Nadzorcza wykorzystuje również wyniki regularnej oceny zewnętrznej, przeprowadzanej przez niezależny podmiot oraz protokoły sporządzane przez organ nadzoru finansowego,
- c) dba o przestrzeganie zasad Ładu Korporacyjnego w zakresie związanym z zapewnieniem zgodności i zarządzaniem ryzykiem braku zgodności.
- 2) Zarząd Banku:
- a) odpowiada za skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności, w tym za organizację i całokształt procesu zarządzania ryzykiem,
  - b) w ramach procesu określa zasady polityki zarządzania ryzykiem, metody pomiaru ryzyka i kontroli, zasady systemu informacji,
  - c) podejmuje decyzje dotyczące działań, mających na celu ograniczenie skutków ryzyka,
  - d) podejmuje decyzje dotyczące działań naprawczych lub dyscyplinujących, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości,
  - e) podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku z komórką ds. zgodności,
  - f) dokonuje oceny skuteczności funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem oraz przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat poziomu ryzyka oraz efektów zarządzania tym ryzykiem;
- 3) Nadzorujący Członek Zarządu (Prezes Zarządu):
- a) odpowiada za prawidłowe zarządzanie ryzykiem w skali Banku, w tym monitorowanie usuwania stwierdzonych nieprawidłowości,
  - b) podejmuje decyzje o sposobie wykorzystania informacji uzyskanych w ramach realizowanej funkcji kontroli oraz zadań realizowanych przez stanowisko ds. zgodności oraz audyt wewnętrzny,
  - c) sprawuje bezpośredni nadzór nad realizacją zadań przez pracowników stanowiska ZRA, stanowisko ds. zgodności oraz stanowisko ds. organizacyjno-samorządowych,
- 4) Pracownik stanowiska ds. zgodności:
- a) identyfikuje ryzyko braku zgodności, w szczególności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających,
  - b) ocenia ryzyko braku zgodności,
  - c) stosuje, bazując na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmy kontrolne,
  - d) monitoruje i ocenia poziom ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontrolnych,
  - e) uczestniczy w opracowywaniu projektów regulacji wewnętrznych Banku,
  - f) przeprowadza testowanie zgodności (polegające na samodzielnym dokonywaniu lub uczestnictwie w przeglądach zarządczych oraz kontroli wewnętrznej),
  - g) okresowo raportuje w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu, Rady Nadzorczej zgodnie z SIZ.
- 5) Pracownik stanowiska ZRA:
- a) prowadzi centralną ewidencję incydentów naruszenia norm zgodności i ich skutków,
  - b) dokonuje w skali Banku kwartalnie analiz źródeł i skutków ryzyka oraz monitoruje poziom ryzyka,
  - c) dokonuje corocznej weryfikacji regulacji z zakresu ryzyka braku zgodności,
  - d) opracowuje i przedkłada Zarządowi projekty strategii, polityk, instrukcji i innych regulacji wewnętrznych, za które jest odpowiedzialny (w tym

- propozycje limitów), zgodnie z Instrukcją opracowywania, opiniowania i wydawania wewnętrznych aktów prawnych w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu,
- e) przygotowuje i przedkłada Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej raporty dotyczące poziomu i skutków ryzyka, zgodnie z zakresem i częstotliwością określoną w Instrukcji Zasady sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu,
  - f) współpracuje z pracownikami w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności.
- 6) Radca prawny jest odpowiedzialny za:
- a) adekwatne doradztwo Zarządowi Banku w kwestiach prawa i przyjętych standardów zgodności,
  - b) bieżące monitorowanie stanu prawnego oraz przedkładanie według potrzeb informacji o zmianach w systemie prawa z zakresu funkcjonowania Banku wraz z fachowym komentarzem,
  - c) sprawowanie kontroli legalności działania w celu zapewnienia zgodności wewnętrznych uregulowań, zawieranych umów z przepisami prawa,
  - d) bieżące śledzenie zmian wniesionych do Rejestru klauzul niedozwolonych UOKiK i oceny, czy wprowadzone zmiany obejmują działalność Banku,
  - e) doradztwo w uzgadnianiu projektów regulacji wewnętrznych w zakresie poprawności zaimplementowania przepisów prawa,
  - f) weryfikację jakości dokumentacji zewnętrznej (obejmującej dokumenty opracowane przez bank i przekazywane klientom, kontrahentom i osobom trzecim, np. wzory umów, regulaminy, schemat wyciągów bankowych, broszury reklamowe, informacje prasowe, informacje w witrynach internetowych, komunikaty wysyłane w formie papierowej oraz przekazywane w formie elektronicznej),
  - g) współpracę z Rzecznikiem Finansowym,
- 7) Pracownik d.s. organizacyjno – samorządowych jest odpowiedzialny za:
- a) prowadzenie rejestru i zbioru głównego regulacji wewnętrznych Banku,
  - b) wykonywanie zadań związanych z dystrybucją dokumentacji (pisma urzędowe, wyjaśnienia i interpretacje, zmiany przepisów wewnętrznych i zewnętrznych itp.) do właściwych jednostek / komórek organizacyjnych,
  - c) bieżącą aktualizację bazy obowiązujących regulacji dostępnej w formie elektronicznej w ramach Systemu Komunikacji Wewnętrznej (SKW),
  - d) prowadzenie rejestru skarg i wniosków oraz reklamacji.

7. Ryzyko biznesowe

1. Ryzyko biznesowe to ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału.
2. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym.
3. Zasady zarządzania ryzykiem biznesowym zawiera Instrukcja Zasady sporządzania i monitorowania planu finansowego.
4. Ryzyko realizacji wyniku finansowego może być przyczyną braku realnego wzrostu funduszy własnych. Za realny przyrost funduszy własnych uznaje się przyrost powyżej wskaźnika inflacji.
5. Ocena ryzyka biznesowego jest nierozdzielnie powiązana z analizą otoczenia: w skali makro (ekonomicznego, społecznego i regulacyjnego) i w skali mikro (warunki konkurowania na lokalnym rynku).

6. Analiza makrootoczenia w głównej mierze to analiza PKB, stopy bezrobocia zarejestrowanego, stopy inflacji, stopy referencyjnej NBP.
7. W procesie zarządzania ryzykiem biznesowym uczestniczą:
  - 1) Rada Nadzorcza Banku:
    - a) zatwierdza Strategię działania Banku,
    - b) dokonuje rocznej oceny realizacji przyjętych w strategii założeń i celów,
    - c) zatwierdza plany finansowe i dokonuje oceny ich realizacji,
    - d) dokonuje oceny efektywności działania Banku.
  - 2) Zarząd Banku:
    - a) odpowiada za przyjęcie i realizację Strategii działania Banku, plany finansowe,
    - b) dokonuje oceny realizacji Strategii i planów i odpowiada za podejmowanie stosownych decyzji zarządczych,
    - c) odpowiada za analizę wyników finansowych pod kątem efektywności funkcjonowania,
    - d) analizuje wyniki testów warunków skrajnych,
    - e) uwzględnia aktualną i prognozowaną sytuację gospodarczą w realizowanej polityce Banku,
    - f) zatwierdza do wdrożenia nowe produkty.
  - 3) Główny Księgowy:
    - a) dokonuje okresowych analiz stopnia realizacji Strategii, przyjętych celów i założeń w Strategii i planach finansowych oraz przedstawia Zarządowi wnioski,
    - b) przygotowuje projekt i koordynuje prace nad Strategią działania oraz planami finansowymi,
    - c) przeprowadza testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka biznesowego,
    - d) dokonuje analiz makroekonomicznych oraz sporządza prognozy w tym zakresie,
    - e) przeprowadza analizy ryzyka wyniku finansowego w kontekście zagrożeń dla realizacji zakładanego wyniku finansowego.

8. Ryzyko kapitałowe (ryzyko niewypłacalności):

1. ryzyko niewypłacalności (kapitałowe) -według Metodyki BION - ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku. Ocena ryzyka niewypłacalności odbywa się w ramach zarządzania adekwatnością kapitałową, w oparciu o zapisy Instrukcji Oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu.
2. Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiąganiu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.
3. Cel ten jest realizowany poprzez:
  - 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych,
  - 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier I, Tier podstawowy I i Tier II,
  - 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu,
  - 4) wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE,
  - 5) zarządzanie ryzykiem bankowym.

4. W Polityce kapitałowej Bank określa limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.
5. W Banku przeprowadzane są testy warunków skrajnych mające za zadanie określenie możliwości udźwignięcia nieoczekiwanych sytuacji.
6. Organizacja zarządzania ryzykiem kapitałowym:
  - 1) Rada Nadzorcza Banku:
    - a) sprawuje nadzór nad zarządzaniem oraz zatwierdza uregulowania wewnętrzne dotyczące procesu,
    - b) zapewnia, że członkowie Zarządu Banku posiadają odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji,
    - c) w ramach nadzoru otrzymuje raporty na temat profilu ryzyka i adekwatności kapitałowej,
    - d) dokonuje ocen wielkości ryzyka i poziomu funduszy własnych z uwzględnieniem przyjętej strategii, wytycznych polityki i uwarunkowań otoczenia.
  - 2) Zarząd Banku:
    - a) odpowiada za zorganizowanie i skuteczne funkcjonowanie systemu oceny adekwatności kapitałowej, w tym w szczególności za: opracowanie i wdrożenie właściwych procedur, nadzór nad efektywnością procesu, w tym wprowadzanie niezbędnych korekt i udoskonaleń, adekwatne ustalenie kapitału wewnętrznego i utrzymywanie wymaganego poziomu funduszy własnych na pokrycie istotnych ryzyk, dokonywanie przeglądów i kontroli wewnętrznej procesu, ujawnianie informacji na zewnątrz.
    - b) podejmuje decyzje w ramach procesu, w tym dotyczące alokacji kapitału na istotne ryzyka i mechanizmów zabezpieczających,
    - c) otrzymuje okresowe raporty od komórki ZRA w zakresie ryzyka istotnego i adekwatności kapitałowej,
    - d) raportuje do Rady Nadzorczej w sprawie ryzyka i kapitału wewnętrznego zgodnie z zasadami w zakresie informacji zarządczej.
  - 3) Nadzorujący Członek Zarządu:
    - a) odpowiada za nadzór nad funkcjonowaniem wyznaczonego przez Zarząd systemu zarządzania ryzykiem i procesu,
    - b) odpowiada za prawidłowe funkcjonowanie i sprawuje kontrolę wewnętrzną stanowisk ZRA,
    - c) koordynuje działania komórek w zakresie procesu zarządzania ryzykiem i adekwatności kapitałowej,
    - d) opiniuje projekty procedur i metod dotyczących procesu oraz ich zmian,
    - e) wydaje opinię na temat rocznego przeglądu i weryfikacji procedur oraz metod stosowanych w procesie.
  - 4) Pracownik stanowiska ZRA:
    - a) monitoruje proces i kształtowanie się wielkości kapitału wewnętrznego oraz rekomenduje podjęcie odpowiednich działań przez Zarząd,
    - b) dokonuje bieżącej analizy czynników ryzyka, w tym czynników makroekonomicznych i rynkowych oraz w przypadkach tego wymagających przedkłada propozycje aktualizacji katalogu ryzyk istotnych Zarządowi Banku,
    - c) opracowuje projekty procedur dotyczących oceny procesu w Banku oraz propozycje ich modyfikacji,
    - d) dokonuje obliczeń wewnętrznego wymogu kapitałowego wg przyjętych metod, określonych w Instrukcji,
    - e) współpracuje z pracownikiem wykonującym obowiązki sprawozdawcze w zakresie wymogu kapitałowego,

- f) dokonuje corocznie całościowego przeglądu i weryfikacji procesu,
  - g) sporządza raporty w zakresie adekwatności kapitałowej dla Zarządu, zgodnie z przyjętymi zasadami w zakresie informacji zarządczej,
  - h) przygotowuje projekt zawiadomienia KNF – w przypadku zaistnienia sytuacji zachwiania adekwatności kapitałowej.
- 5) Pracownik wykonujący obowiązki sprawozdawcze:
- a) wykonuje czynności związane z zaliczaniem ekspozycji kredytowych do odpowiednich klas w celu przypisania wag ryzyka poszczególnym kategoriom aktywów i zobowiązań pozabilansowych,
  - b) wylicza wskaźnik dźwigni finansowej,
  - c) wylicza minimalne wymogi kapitałowe w zakresie ryzyk,
  - d) współpracuje z Pracownikiem stanowiska ZRA w zakresie wykonywanych zadań dotyczących adekwatności kapitałowej.
- 6) Merytorycznie właściwi kierownicy komórek organizacyjnych w zakresie dotyczącym procesu sprawują kontrolę pracowników w bezpośrednio podległych im komórkach organizacyjnych, zgodnie z postanowieniami Regulaminu Kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Nowym Sączu.

Załącznik nr 2
do Informacji jakościowej i ilościowej
dotyczącej adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu

Oświadczenie Zarządu Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu:

Zarząd Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji jakościowej i ilościowej dotyczącej szacowania kapitału wewnętrznego są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Stanowisko:

Imię i nazwisko:

Data i podpis:

Prezes Zarządu

Barbara Sztaba Walawska

PREZES ZARZĄDU

Barbara Sztaba-Walawska

Wiceprezes Zarządu

Maria Twardowska

WICEPREZES ZARZĄDU

Maria Twardowska

Wiceprezes Zarządu

Urszula Kurzeja

WICEPREZES ZARZĄDU

Urszula Kurzeja

Załącznik nr 3
do Informacji jakościowej i ilościowej
dotyczącej adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu

W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka. Bank ocenia ryzyko wynikające z działalności planowanej do podjęcia w przyszłości.

W celu realizacji wyżej wymienionych procesów realizowane są zadania, związane z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Podstawowe wskaźniki określające akceptowalny poziom poszczególnych rodzajów ryzyka zostały przedstawione w poniższej Tabeli.

Tabela 1. Projekcja podstawowych wskaźników akceptowalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka

Wyszczególnienie	31.12.2016r.
Ryzyko kredytowe:	
Udział kredytów w sumie bilansowej	max.70%
Dynamika portfela kredytowego w odniesieniu do dynamiki funduszy własnych	powyżej 1,1
Wskaźnik jakości kredytów ogółem	5,0%
Udział kredytów z LtV > 80% w portfelu kredytowym	max.10%
Średnie prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań przez kredytobiorców	4%
Potencjalny maksymalny poziom nieodzyskania kredytów i pożyczek	0,5%
Średni poziom odzysku ze stosowanych zabezpieczeń	9%
Ryzyko płynności	
LCR	min. 0,70
M1	min.0,00
M2	min.1,00
M3	min.2,00
M4	min.1,00
Wskaźnik płynności aktywów (zgodnie z Umową SO)	min.7,5
Ryzyko stopy procentowej	
Zmiana wyniku odsetkowego na skutek zmiany stóp procentowych o 200 pb. w relacji do funduszy własnych Banku	max. 15%
Ryzyko operacyjne:	
Koszty rzeczywiste ryzyka operacyjnego (za okres 12 m-cy) nie wyższe niż % utworzonego wymogu kapitałowego	max. 30%
Ryzyko walutowe	
Skala działalności walutowej jako % aktywów walutowych w aktywach ogółem	max. 5%
Pozycja całkowita	max. 2% funduszy własnych

Załącznik nr 4
do Informacji jakościowej i ilościowej
dotyczącej adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu

Tabela 1. Ujawnienia informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym na 31 grudnia 2016 roku.

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		A	B	C
		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do Artykułu Rozporządzenia (UE) nr 575/2013	Kwoty ujęte przed przyjęciem Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 lub kwota rezydualna określona w Rozporządzeniu 9UE) nr 575/2013
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		art. 26 ust. 1, art. 27, 28 i 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	W tym: instrument typu 1		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	W tym: instrument typu 2		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	W tym: instrument typu 3		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
2	Zyski zatrzymane		art. 26 ust.1 lit. c)	
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	20.975,35	art. 26 ust 1	20.975,35
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	720,00	art. 26 ust 1 lit. f)	720,00
4	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 3, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	249,82	art. 486 ust 2	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018r.		art. 483 ust 2	
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		art. 84, 479, 480	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend		art. 26 ust. 2	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	21.945,17		21.695,35
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne				

7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)		art. 34, 105	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-86,98	art. 36 ust. 1 lit. b), art.37, art. 472 ust. 4t	-86,98
9	Zbiór pusty w EU			
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art.38, art. 472 ust. 5	
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		art. 33 lit. a)	
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		art. 36 ust. 1 lit. d), art. 40, 159, art. 472 ust. 6	
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		art. 32 ust. 1	
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		art. 33 lit. b)	
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. e), art. 41, art. 472 ust. 7	
16	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. f), art. 42, art. 472 ust. 8	
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. g), art. 44, art. 472 ust. 9	
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 36 ust.1 lit h), art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79, 470, art. 472 ust. 11	
20	Zbiór pusty w UE			
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1 250 %, jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		art. 36 ust. 1 lit. k)	

Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej BS w Nowym Sączu na dzień 31.12.2016 roku

20b	w tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91	
20c	w tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii), art. 243 ust. 1 lit. b), art. 244 ust. 1 lit. b) art. 258	
20d	w tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	
22	Kwota przekraczająca próg 15 % (kwota ujemna)		art. 48 ust. 1	
23	w tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 48 ust. 1 lit. b), art. 470, art. 472 ust. 11	
24	Zbiór pusty w UE			
25	w tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		art. 36 ust. 1 lit c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	
25a	Straty za bieżący rok obrachunkowy (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. a), art. 472 ust.3)	
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. l)	
26	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.			
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art.467 i 468;	-549,81		
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 1		art. 467	
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 2		art. 467	
	w tym:...filtr dla niezrealizowanego zysku 1	-549,81	art. 468	
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 2		art. 468	
26b	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 481	
	w tym: ..		art. 481	
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. j)	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-636,79		-86,98
29	Kapitał podstawowy Tier I	21.308,38		21.608,37
Kapitał dodatkowy Tier I: Instrumenty				
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		art. 51, 52	

31	w tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
32	w tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
33	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 4, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I		art. 486 ust. 3	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 3	
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		art. 85, 86, 480	
35	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 3	
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi			
Kapitał dodatkowy Tier I: korekty regulacyjne				
37	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		art. 52 ust. 1 lit. b), art. 56 lit. a), art. 57, art. 475 ust. 2	
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. b), art. 58 i art. 475 ust. 3	
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. c), art. 59, 60, 79, art. 475 ust. 4	
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. d), art. 59, 79, art. 475 ust. 4	
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
41a	41a Kwoty rezydualne odliczane od kapitału		art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472	

	dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd. –40% wartości niematerialnych i prawnych			
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013. W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.		art. 477, art. 477 ust. 3, art. 477 ust. 4 lit. a)	
41c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 467, 468, 481	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		art. 467	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		art. 468	
	w tym:...		art. 481	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II, które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. e)	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I			
44	Kapitał dodatkowy Tier I			
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I =kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	21.308,38		21.608,37
Kapitał Tier II: Instrumenty i rezerwy				
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		art. 62, 63	
47	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		art. 486 ust. 4	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 4	
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier I nieuwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		art. 87, 88, 480	
49	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 4	

50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego		art. 62 lit. c) i d)	
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi			
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne				
52	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		art. 63 lit. b) ppkt (i), art. 66 lit. a), art. 67, art. 477 ust. 2	
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 66 lit. b), art. 68 i art. 477 ust. 3	
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4	
54a	w tym: nowe udziały kapitałowe niebędące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
54b	w tym udziały kapitałowe istniejące przed dniem 1 stycznia 2013 r. i będące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. d), art. 69, 79, art. 477 ust. 4	
56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.			
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.		art. 475, art. 475 ust. 2 lit. a), art. 475 ust. 3, art. 475 ust. 4 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w			

	dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach dokonywanych w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			
56c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 467, 468, 481	
	w tym:...możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		art. 467	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		art. 468	
	w tym: ...		art. 481	
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II			
58	Kapitał Tier II			
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	21.308,38		21.608,37
59a	Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)		art. 472, art. 472 ust. 5, art. 472 ust. 8 lit. b), art. 472 ust. 10 lit. b), art. 472 ust. 11 lit. b)	
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013)(pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		art. 475, art. 475 ust. 2 lit. b), art. 475 ust. 2 lit. c), art. 475 ust. 4 lit. b)	
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/ 2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		art. 477, art. 477 ust. 2 lit. b), art. 477 ust. 2 lit. c), art. 477 ust. 4 lit. b)	
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	79.164,99		
Współczynniki i bufory kapitałowe				
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	22,69%	art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465	
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	22,69%	art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465	
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	22,69%	art. 92 ust. 2 lit. c)	
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji	1,25%	dyrektywa w	

	(wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)		sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130	
65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,25%		
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego			
67	w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego			
67a	w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym		dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131	
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)		dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128	
69	[nieistotne w przepisach unijnych]			
70	[nieistotne w przepisach unijnych]			
71	[nieistotne w przepisach unijnych]			
Współczynniki i bufory kapitałowe				
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	1.675,27	art. 36 ust. 1 lit. h), art. 45, 46, art. 472 ust. 10, art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4, art. 66 lit. c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4	
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 45, 48, 470, art. 472 ust. 11	
74	Zbiór pusty w UE			
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10%, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, 48, 470, art. 472 ust. 5	
Pułapy stosowane do uwzględniania rezerw w kapitale Tier II				
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)		art. 62	
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		art. 62	
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrzną		art. 62	

	ratingów (przed zastosowaniem pułapu)			
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		art. 62	
Instrumenty kapitałowe będące przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania (mających zastosowanie wyłącznie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 1 stycznia 2022 r.)				
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5	
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5	
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5	
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5	
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5	
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5	

